

ע"כ. ופירש רש"י ז"ל עוקצי פיאות להשמיט בהן ע"כ. והרמב"ם ז"ל השמיט האי שינוייא דעוקצי עוקצי. וכתב הרב המעש"ר ז"ל אפשר דלא הוה גריס לה וכן נראה מדברי הרב המגיד ז"ל.

הלכה כ"א

אחד שמנה שרצים האמורים בתורה ואחד שאר שקצים ורמשים שיש למינן צידה הצד אחד מכולן בין לצורך בין שלא לצורך או לשחק בהן חייב וכו'.

במסכת שבת בסוף פרק אמר שמואל כל פיטורי דשבת פטור אבל אסור, לבר מהני תלת, חדא, וכו' ואידך, וכו' ואידך הצד נחש בשבת אם מתעסק בו שלא ישכנו פטור, ואם לרפואה חייב וכו'. כתב הרב חיי אדם בחלק נשמת אדם כלל ל' סי' ו' וז"ל הרי"ף והרא"ש והטור שכתבו הצד נחש אם לרפואה חייב, ובשביל שלא ישכנו מותר. והרמב"ם ז"ל השמיט דין זה דאם לרפואה חייב ויש אומרים שהוא בכלל מה שכתב שם הלכה כ"א דכל רמשים שיש במינן צידה לצורך או שלא לצורך חייב וכו' עיין שם באורך.

הלכה כ"ד

הצד דבר שאין במינו צידה וכו' פטור.

שבת ק"ו ת"ש הצד הגבין בשעת הטל פטור. ובשעת השרב חייב ע"כ. ופירש רש"י ז"ל בשעת הטל עיניהן מתעוורות והרי הם נצודים ועומדים, ע"כ. והרמב"ם ז"ל הלכה כ"ד השמיט חילוק דשעת הטל, עיין להרב המעש"ר ז"ל שם עיין שם.

פרק ט"ז הלכה כ"ג

מותר לעשות מחיצה של בני אדם בשבת שיעמוד זה בצד זה ובלבד שלא ידעו אלו העומדין שבשביל לעשותן מחיצה העמידן וכו'.

עירובין דף מ"ג ע"א נתמיה בריה דרב חנילאי משכתייה שמעתתא ונפיק לחוץ לתחום, אמר ליה ר"ח לרב נחמן, נתמיה תלמידך שרוי בצער, אמר ליה עשה לו מחיצה של בני אדם ויכנס ע"כ. ושקיל וטרי עלה

והרמב"ם ז"ל השמיט הא דמוקי לה בש"ס בשקנו מידו, עי' להרב אורים ותומים סי' ס"ו סקי"ח מה שכתב שם, עש"ב, גם השמיט הרמב"ם ז"ל הא דקתני בברייתא לשמור את הפרה ואת התינוק ואת הזרעים ולא העתיק את הזרעים ע"ש.

פרק ט' הלכה י"ח

וכן האורג שני חוטין ברוחב שתי אצבעות חייב.

שבת משנה ב' פרק א' דאורג, ר"א אומר האורג ג' חוטין בתחילה ואחת על האריג חייב וכו'. והרמב"ם ז"ל בחיבורו פרק ט' מהלכות שבת לא העתיק לקירוס, והיה נראה לי ג"כ שזו ראייה וכו'. ועיין התיו"ט ז"ל ד"ה בקירוס, ע"כ.

פרק י' הלכה י"ט

או שהפריח את העוף עד שהכניסו למגדל ונעל בפניו וכו' הרי זה חייב.

שבת דף ק"ו ע"ב ובין לר"י ובין לרבנן צפור למגדל אין, לבית לא. אמר רבא רב הונא הכא בצפור דרור עסקינן, לפי שאינה מקבלת מרות ע"כ. ופירש רש"י ז"ל בצפור דרור מתניתין דקתני צפור לבית לא בצפור דרור עסקינן דדרכה לדרור בבית כבשדה, ונשמט מזוית לזוית ע"כ. והרמב"ם ז"ל השמיט החילוק שבין צפור דרור לשאר עופות, וכבר תמה עליו הלחם משנה ז"ל והניח בצריך עיון ע"ש, והרב מעשה רוקח ז"ל שם הוסיף להפליא וז"ל, ובאמת דגם הרי"ף וסמ"ג והטור או"ח סימן שי"ו לא חילקו בזה, ועיין להרב בית חדש ז"ל מה שתירץ ועיין להמעש"ר הנ"ז מה שכתב בזה.

הלכה כ'

כל מקום שאם ירוץ בו יגיע לחיה בשחיה אחת או שהיו הכתלים קרובים וכו' חייב ומקום שהוא גדול מזה כו' פטור.

שבת ק"ו אמר רב אשי כל היכא דרהיט בתריה ומטי ליה בחד שיחייא ביבר קטן, ואידך ביבר גדול, אי נמי כל היכא דנפיל טולא דכתלים ביבר קטן וכו', אי נמי כל היכא דליכא עוקצי ביבר קטן, ואידך ביבר גדול

שם ובדף מ"ד ע"ב קתני אלא אדם אדם קשיא, אדם אדם נמי לא קשיא כאן לדעת כאן שלא לדעת, והא דרב נחמן בריה דרב חנילאי לדעת הוה?

שלא מדעת הוה, רב חסדא מיהא לדעת הוה רב חסדא שלא מן המנין הוה. הנהו זיקי דהוו שדין בריסתקא דמחוזא, בהדי דאתה רבה מפרקיה אעלינהו ניליה, לשבתא אחריתי בעו עיילינהו ואסר להו, דהוה ליה כלדעת ע"כ. ופירש רש"י ז"ל כלדעת שהעומד שם יודע שלשם מחיצה העמידוהו שם ואסור. שלא לדעת מותר, דמשום עשית אהל ליכא למימר דאין דרך בנין בכך וכו'. שלא לדעת הוה שלא ידעו האנשים על מה קבצם שם, ר"ח שעשה המחיצה ונקבע שם כאחד מהם הא ידע, שלא מן המנין הוה בעושי המחיצה, זיקא, נודות, ושל רבא הוה, ריסתקא, רחוב העיר רשות הרבים, בהדי דאתא רבא מפרקיה, והיה גדור, דשומעי הדרשה באים אחריו, נטלם השמש והביאן בתוך מחיצת הבאים ע"כ. והרמב"ם ז"ל בפרק י"ו מהלכות שבת הלכה כ"ג כתב וז"ל מותר לעשות מחיצה של בני אדם בשבת, שיעמוד זה בצד זה, ובלבד שלא ידעו אלו העומדים שבשכיל לעשותם מחיצה העמידם וכו' עיין שם. וכתב המעש"ר ז"ל שם וז"ל לא ידעתי למה לא פרט רבינו כמה חילוקי דינים וכו' דהיינו שאפילו אחד יודע בטל כל המחיצה, וכדמשמע מקושיית הגמרא, דפריך, ר"ח מיהא לדעת הוה ותירץ וכו' משמע דאי הוה מן המנין אפילו הוא לבדו וכו' ותו היכא דהוא קרוב לודאי שיבינו הענין הוי נמי אסור, כדמוכח מהנהו זיקי דרבא דלשבת אחרת אמר וכו' ומהך עובדא יש להוכיח גם כן דגם במהלכים חשיב מחיצה דהוי חידושא טפי, וכו' עיין שם באורך.

ביצה פרק א' משנה י' ד"ה סנדל וכו' וז"ל גם אני תמה על הרמב"ם ז"ל בפרק י"ט מהלכות שבת כתב לא יצא וכו' והשמיט הברייתא ולדאביי ע"ש. והכסף משנה שם כתב וז"ל ושם נחלקו האמוראים, וכמה לנו, וגם נאמרו שם צדדים אחרים להתיר וכו' ומבואר כל זה בהלכות, ורבינו לא הזכיר כי אם מימרא דשמואל, מפני שאין בינינו כי אם מסמרים לחזק ואין רגילות באותם של נוי וכו' ע"ש.

ועוד כתב על זה הרב המחבר לא יצא איש במנעל וכו' ושם בעמוד ב' כמה חילוקי דינים להתיר נאמרו שם, והרב פרק י"ט בהלכות שבת השמיט כל חילוקי דינים הנאמרים שם, וכתב מר"ן הכסף משנה ז"ל שם וז"ל אין יוצאין בסנדל וכו' ובגמרא מבואר דאף ביום טוב אסור, ועוד שם אמר שמואל לא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר, ושם נחלקו האמוראים כמה הם לנוי, וגם נאמרו שם צדדים אחרים להתיר כשחיפהו כולו כדי שלא תהיה קרקע אוכלתו, ודרך אחרת, ומבואר זה בהלכות, ורבינו לא הזכיר אלא מימרא דשמואל לפי שאין ביניהם אלא לחזק, ואין רגילות באותם של נוי, וגם בגמרא לא העלו פסק איזה נקרא לנוי, אלא אמר ליה איפה לרבה בר בר חנה אתון דתלמידי ר"י אתון עבידו כר"י, אנן נעביד כר"ח, ומתוך כך קצר רבינו עכ"ל. ומכל מקום עדיין קשה מה שהשמיט הרמב"ם ז"ל בברייתא לא יצא וכו' ולא יטייל מבית לבית, אפילו ממטה למטה, אבל מטלטלין אותו לכסות בו כלי ולסמוך בו כרעי המטה, וכבר תמה עליו הרב תוספת יום טוב ז"ל במסכת ביצה בפרק א' משנה י' ד"ה סנדל וכו' וז"ל גם אני תמיה על הרב וכו'.

פרק כ"ג הלכה כ"ז

היו כתובין בסם ובסיקרא אף על פי שאינו כתב של קיימא הואיל והם כתובין אשורית ובלשון קדש מצילין אותם וכו'.

במסכת שבת דקט"ו ע"ב, בעא מיניה ריש גלותא מרבא בר רב הונא היו כתובים בסם בסיקרא וכו' ואיפשיטא ע"ש, והרי"ף והרמב"ם ז"ל השמיטו האי בעיא, ומרן כסף משנה ז"ל לא העיר. וראיתי להרב מעש"ר ז"ל שם שכתב וז"ל אם היו כתובין בשאר צבעונין וכו' איבעיא להו בפ' כל כתבי והרא"ש ז"ל כתב דמצילין אותם, והרי"ף ורבינו כאן השמיטו, ע"ע שהניחה בתימה.

פרק י"ט הלכה ב'

אין יוצאין בסנדל המסומר שמסמרותיו לחזקו.

שבת פרק ו' דף ס' ע"א לא יצא האיש בסנדל המסומר ע"כ ושם בעמוד בית איתא אר"י אמר שמואל לא שנו אלא לחזק, אבל לנוי מותר, וכמה לנוי ר"י אמר ה' בזה וה' בזה, ר"ח אמר ז' בזה וז' בזה, והרמב"ם ז"ל בפרק י"ט מהלכות שבת הלכה ב' כתב וז"ל, אין יוצאין בסנדל המסומר שמסמרותיו לחזקו, ע"כ. משמע דלנוי שרי ולא פירש לנוי בכמה אם בה' או בז' כר"י או כר"ח. ותיו"ט ז"ל תמה עליו במסכת

פרק כ"ט הלכה כ"ג

היה מהלך חוץ לכרך וראה אור, אם רוב אנשי הכרך כותים אינו מברך, ואם רוב ישראל מברך.

וכתב הרב המגיד ז"ל וז"ל, ושם בגמרא העלו ומחצה על מחצה מברך, ודבר שאינו מצוי הוא, על כן לא נזכר בהלכות, גם בדברי רבינו ע"כ, ולא העיר על מה שלא הזכיר רבינו ברייתא דאיתא התם, תנו רבנן היה מהלך חוץ לכרך וראה תינוק ואבוקה בידו בודק אחריו אם הוא ישראל מברך, ומוקי לה בגמרא בסמוך לשקיעת החמה ע"ש.

וראיתי להרב מהר"ח בן עטאר זלה"ה בספר ראשון לציון על מסכת ברכות במ"ד לדף ג"ן ע"א שכתב וז"ל, הרמב"ם ז"ל כתב כלשון הברייתא ולא חש לספק הנופל מתחילת דבריו לסוף דבריו, והרב המגיד ז"ל נתן טעם משום שאינו מצוי, וקשה, כתבו רבינו בפרק ו' בהלכות שבת בדין מרחץ וז"ל, עיר שישראל ועכו"ם וכו' מחצה ומחצה אסור וכו' ע"כ. א"כ מחצה ומחצה היו דבר מצוי, ואמאי לא השמיענו בדין זה ג"כ. שוב ראיתי להרמב"ן ז"ל במלחמות שהליץ בעד הרי"ף ז"ל על קושית המאור שכתב טעם מפני הרחקת מציאותן ע"כ. וראיתי להרי"ף ז"ל שכתב בפרק כ"ב בדין מרחץ דין מחצה ומחצה, ואם כדברי הרמב"ן לא הוה מזכיר ג"כ שם, ואולי כי לפי מה שהוצרך להודיענו במרחץ דין מחצה ומחצה אסור, בזה אנו מגלים דעתו דבהיכא דלא אמר הכי דינו כרוב וכו', אי נמי כיון דאין כל נרות גוים אסורים, דהא איכא נר עכו"ם שהדליק מישראל ומצטרף למחצה ישראל, והגם דאיכא נר של ישראל שהדליק מגוי, הא נמי שרי, והיינו נמי טעמא דגמרא דקאמר הוא הדין דאפילו מחצה על מחצה שרי, דמנא ליה לתלמודא למימר הכי וכו' ומאי שנא ממרחץ וכו' ולפום מאי דכתיבנא שפיר ע"כ.

הלכה כ"ו

היה מהלך חוץ לכרך וראה אור וכו'

ברכות דף נ"ג. תנו רבנן היה מהלך חוץ לכרך וראה תינוק ואבוקה בידו בודק אחריו, אם ישראל מברך ואם וכו' מאי איריא תינוק אפילו גדול נמי, אמר ר"י אמר רב, הכא בסמוך לשקיעת החמה עסקינן.

גדול, מוכא מילתא דודאי כותי הוא, תינוק אמור ישראל הוא אקרי ונקיט עכ"ל.

וכתב הרב ראשון לציון ז"ל וז"ל, הרי"ף והרמב"ם ז"ל השמיטו, וכבר תמה הרז"ה ז"ל על הרי"ף בהשגותיו, וישב הרמב"ן ז"ל דמשום הרחקת מציאותן, והכי נמי יש לומר לדעת הרמב"ם ז"ל. אי נמי אפשר לומר כיון דעיקר דינא דקא משמע לן הכא הוי חדא מתרתי, או אפילו בעיר שרובה ישראל בעי בדיקה, דברובא כותים פשיטא וכו'. ולבתר דידע דישאל הוא נמי פשיטא דיכרך, אלא פשיטא דלא אתא אלא ברובא ישראל, וקא משמע לן דאסור לכרך עד שיכדוק, מטעם דחזא בידיה נר סמוך לחשיכה איתרע, דהא אין דרך למהר כל כך להדליק וכו', או מה דחדית לן תנא הוא דכיון דראה אבוקה צריך לכדוק אם ישראל הוא כדי לברך על האבוקה, וכדברי רבא במסכת פסחים, אבוקה מצוה מהמובחר והיינו הטעם דנקט תנא אבוקה, ולא אמר דבעי למבדק ליה כגון דנקיט בידיה בזמן שאין ישראל רגילין למהר להדליק, הוי מילתא דפשיטא, ולא אצטריך לאשמועינן, והאי מילתא דאסוקה מצוה מן המובחר פסקה הרמב"ם ז"ל בפרק הנ"ז.

וראיתי להרב מגן אברהם ז"ל שכתב טעם שהשמיטום הפוסקים משום דגם הגדולים אין נזהרים בזה, ומדליקין מהר, וטעם זה לא יקובל בדברי הרמב"ם ז"ל מפני שהוא אינו משמט דינים של ימות המשיח, והוא מודיענו אף הילכתא למשיחא וכו' עכ"ל.

הלכה כ"ו

אור של בית המדרש אם יש שם אדם חשוב שמדליקים בשבילו מברכין עליו.

שם תנו רבנן היו יושבים בבית המדרש והביאו אור לפנייהם בית שמאי אומרים כל אחד ואחד מברך לעצמו, בית הלל אומרים אחד מברך לכולם משום ברכ עם הדרת מלך, בשלמא בית הלל מפרשי טעמא, אלא בית שמאי מאי טעמא, מפני ביטול בית המדרש. תניא נמי הכי של בית רבן גמליאל לא היו אומרים מרפא בבית המדרש וכו' ע"כ. וכתב הרב הנ"ל (הרב מג"א) וז"ל, השמיט דין זה, ואפשר לומר טעמו משום דמפרש פלוגתא דבית שמאי ובית הלל על זה הדרך, בית שמאי אומרים כל אחד מברך לעצמו מפני ביטול בית המדרש ובית הלל אומרים אין צריך ואם ירצו אחד מברך לכלם, והגם דאיכא מיחוש ביטול וכו' כיון

דפסק בנר אם רוב עכו"ם אינו מברך וכו' הוא הדין
הכא, דמאי שנא נר מבשמים ודוק.

הלכות עירובין

פרק א' הלכה ח'

**אין מערבין בחצרות אלא בפת שלמה בלבד
אפילו ככר מאפה סאה והיא פרוסה אין
מערבין בה.**

עירובין משנה דף פ"א ע"ב בכל מערבין
ומשתתפין וכו' רבי יהושע אומר ככר הוא ערוב אפילו
מאפה סאה והיא פרוסה אין מערבין בה, ככר באיסור
והוא שלם מערבין בו ע"כ. והתם בדף פ"א ע"א איתא
אר"י בר שאל, נטל ממנה כדי חלתא וכדי דמועה,
והתניא כדי דמועה מערבין לו בה כדי חלתא אין וכד'.
לא קשיא הא בחלת נחתום הא בחלת בעל הבית דתנן
שיעור חלה וכו'. אמר ר"ח תפרה בקיסם מערבין לו
בה, והא תניא אין וכו', לא קשיא הא ידיע תפרה, הא
דלא ידיע תפרה ע"כ. ופירש רש"י ז"ל תפרה בקיסם,
ככר שנפרסה ותפר הפרוסות בקיסם ונראית שלימה.
ידיע תפרה, ניכר מקום התפירה והוא כפרוסה ע"כ.
והרמב"ם ז"ל בהלכות עירובין פ"א הלכה ח' פסק
כר"י, והשמיט הך דניטל ממנה שיעור חלת נחתום או
כדי דמוע שהוא חלק א' ממאה, והשמיט הך דתפרה
בקיסם ולא ידיע, ועיין להרב המגיד ולהרב מעשה
רוקח ז"ל שם ועדיין צריך עיון.

פרק ב' הלכה ד'

**א' שעירב אינו מבטל רשותו לא' שלא
עירב, אבל האחד שלא עירב מבטל רשותו
לאחד שעירב.**

הראב"ד ז"ל השיג עליו. דהו"ל לפרש שהיו ג' מת
א' מהם, כדמשמע מהגמרא, דאל"כ עם מי עירב, ואם
הוא צריך לבטל לשניהם ע"ש. והה"מ ז"ל כתב דרבינו
סמך אמה שכתב לעיל שצריך לבטל לכל אחד ואחד
עיין שם וצ"ע ע"כ.

והרדב"ז ז"ל בח"ב בלשונות הרמב"ם ז"ל כתב
וז"ל בסימן קל"ו ולענין אחד שעירב וכו' והקשו עליו
ז"ל למה לא פירש והוא שמת הג' שעירב עם זה, והכי
איתא בעירובין ד"ע ע"א בהדיא, ואמאי תפש לשון

דאיכא ברוב עם הדרת מלך לא חיישין לביטול מועט
כזה, אבל אי לאו טעמא דברוב וכו' חיישין וכו'
וכההיא דרבן גמליאל דמוסכם הוא. ולפי דרך זו סברת
בית הלל אם רצו לברך כל אחד לעצמו או אחד מברך
לכולם, לכן לא הביא הרמב"ם ז"ל פסק בזה, וכל אחד
יעשה כרצונו עכ"ל. משמע מדבריו דהכא דוקא סבר
הרמב"ם ז"ל כל אחד יעשה כרצונו, אבל לומר מרפא
מורה הרמב"ם, ופסקה בהלכות תלמוד תורה פרק ד',
לפי זה קשה מאי סייעתא מביא לב"ש מתניא נמי הכי
של בית רבן גמליאל וכו' דשאני התם דליכא טעמא
דברוב עם וכו' אלא ודאי בית הלל פליגי אפילו בהא,
ויכולין לומר מרפא והלכה בהא כב"ש משום דתניא
כוותיהו, ופסקה הרמב"ם ז"ל שם וז"ל שם הלכה ט'
אפילו מי שנתעטש אין אומרים לו רפואה ע"כ ופסקה
מר"ן ז"ל בקצר ביורה דעה סי' רמ"ו סי"ז. וכתב הרב
שפתי כהן ז"ל משום ביטול וכו', הרי דפסקו כבית
שמאי משום דתניא כוותיהו, וכיון דהרמב"ם ז"ל פסק
כבית שמאי מהתם ילפינן להכא דכל אחד מברך
לעצמו ביטול בית המדרש כנזכר לעיל.

שם

**היה מהלך חוץ לכרך וראה אור אם רב
אנשי הכרך גויים אינו מברך ואם רב
ישראל מברך. אור של כבשן ושל תנור
ושל כיריים לכתחילה לא יברך עליו.**

ברכות דף ג"ן ע"א, תנו רבנן היה מהלך חוץ
לכרך, אם ראה האור עב כפי הכבשן מברך עליו בורא
מאורי האש, ואם לאו אין וכו' ע"כ. ופירש רש"י ז"ל
כפי הכבשן ששורפין בו אבנים לסיד אם עבה כאור
היוצא מפי הכבשן, נהורא בריא הוא ולהשתמש לאורה
הוא נעשה, לסיד וא"ל לאו לאורה נעשה אלא לבשל,
ואין מברכין אלא על אור הנעשה להאיר, עכ"ל, כתב
הרב מעדני יום טוב ז"ל הרא"ש ז"ל השמיטה, וגם
הרי"ף והרמב"ם ז"ל והטור ז"ל לא כתבוה ולא ידעתי
למה ע"כ.

שם

בברכות שם תנו רבנן היה מהלך חוץ לכרך והריח
ריח, אם רוב גוים אינו מברך, ואם רוב ישראל מברך,
רי"א וכו' עיין שם. והשמיטו הרמב"ם ז"ל. ונראה כיון

סולם, וכתב וזה לשונו ורבינו לא הזכיר ויש בעליונה ד', ואפשר שלא היה בגירסתו, ובמפרשים נחלקו בפירושו ואין מכלל זה בהלכות כלום, ולזה לא הארכתיו בו עכ"ל ועיין הרב המעש"ר ז"ל שם.

הלכה ו'

כותל גבוה שבין שתי חצרות וזיו יוצא באמצעיתו אם נשאר וכו'.

עירובין דף ע"ז, ואמר רב נחמן אמר רב בר אבון זיו היוצא מן הכותל ד' על ד' והניח עליו סולם כל שהוא מיעוט, ולא אמרן אלא דאיתביה עליה אבל איתביה בהדי ארווחי ארוחיה. עיין פירוש רש"י ז"ל ופסקו מר"ן ז"ל סי"ב ע"ש. והרמב"ם ז"ל השמיט הך שהזיו צריך שיהיה ד' על ד', ועיין הראב"ד ז"ל, ועיין דברי הרב המגיד שם וכתב המעש"ר ז"ל מה שכתב ועיין עוד הרש"ך ח"ג סי' י"א שפלפל הרבה בדברי רבינו וכו' הביאו הכנה"ג עכ"ל.

הלכות שביתת עשור

פרק ב' הלכה ט'

וכן מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו עד שיאורו עיניו.

יומא דף פ"ג ע"א משנה מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו וכו' עד שיאורו עיניו ע"כ ופירש רש"י ז"ל וכשמראיתו חוזרת בידוע שנתרפא ע"כ. ובגמרא תנו רבנן מניין היו יודעין שנאורו עינו משיבחיין בין טוב לרע, אמר אביי ובטעמא ע"כ. ופירש רש"י ז"ל משיוודע להבחין טעם תבשיל יפה לטעם וכו' ע"כ. והרמב"ם ז"ל השמיט האי ברייתא תנו רבנן מניין היו יודעין וכו' ומאי דאמר אביי עלה. וכתב הרב המעש"ר ז"ל וז"ל ואפשר דרבינו מפרש הברייתא דלאו דוקא לענין דינא קאמר, אלא סימנא בעלמא כדי לידע מתי הבריא וכו' עכ"ל והוא דחוק.

פרק ג' הלכה ד'

ומותר להצטנן בפירות.

יומא דף ע"ח ע"א אר"י מותר להצטנן בפירות, ר"י מצנן בקרא, רבה מצטנן בינוקא, רבא בכסא

הברייתא, ובעל מ"מ ז"ל כתב ואפשר שסמך לו רבינו וכו' והוא קשיא ליה דלמה שינה הרב לשון הברייתא וכו' ודע כי מה שתירץ הה"מ אינו נכון כלל וכו' ע"ש במה שיישב דעת הרמב"ם ז"ל שהשמיט כאי דאתמר בגמרא עיין שם באורך ומה שכתב הרדב"ז ז"ל אישתמיט מהמעש"ר ז"ל עיין שם.

פרק ג' הלכה ג' ד'

כותל שבין שתי חצרות וכו' היה הכותל רחב ארבעה ועשו סולם מכאן וסולם מכאן וכו'.

עירובין דף ע"ז ע"ב אמר אביי כותל שבין שתי חצרות גבוה עשרה טפחים, והניח סולם ד' מכאן וסולם ד' מכאן אם אין בין זה לזה ג' טפחים ממעט, שלוש אינו ממעט, ולא אמרן אלא דלא הוי כותל ד', אבל הוי וכו' אפילו מופלג טובא נמי ע"כ. ועיין פירוש רש"י ז"ל, ופסקו מר"ן ז"ל בקצר באורח חיים סי' ש"ב ס"ח ע"ש. והרמב"ם ז"ל בהלכות עירובין פ"ג הלכה ג' כתב כותל שבין שתי חצרות וכו' ואם היה ביניהם סולם מכאן ומכאן הרי הוא כפתח וכו' ע"כ. ובהלכה ד' כתב היה הכותל רחב ד' ועשה סולם וכו' אעפ"י שהסולמות מרוחקין זה מזה אם רצו מערבין א' וכו' וכתב המעש"ר ז"ל וז"ל מימרא דאביי וכו' ושם אמרו שגם הסולם צריך שיהיה רחב ד' וכו' ורבינו השמיטה אולי לא היתה בגירסתו, או דס"ל דלאו דוקא, והראשון נראה עכ"ל.

הלכה ה'

בנה מצבה על גבי מצבה בצד הכותל אם יש בתחתונה ד' ממעט וכו' וכן במדרגות של עץ שסמכן לכותל.

עירובין דף ע"ז, אמר ביבי בר אביי בנה איצטבא ע"ג איצטבא אם יש בתחתונה ד' ממעט, אי נמי אין בתחתונה ד' ויש בעליונה ד' ואין בין זה לזה ג' ממעט, ואר"ן אמר רבה בר אבון, סולם ששליבותיו פורחות אם יש בשליבה התחתונה ד' ממעט, אי נמי וכו' ע"כ. עיין פירוש רש"י ז"ל ופסקו מר"ן ז"ל בקצר שם סי"א ע"ש.

והרמב"ם ז"ל השמיט האי דאמרין, א"ג אין בתחתונה ויש בעליונה דאיתמרא לגבי איצטבא ולגבי

דכספא ע"כ. והרמב"ם ז"ל השמיט ינוקא. וכתב הרב המעש"ר ז"ל וז"ל ורבינו השמיט תינוק דנלמד מפירות וכו' עכ"ל. ולי נראה דינוקא איכא ללמוד בקל וחומר מפירות, דבפי' הוה סלקא דעתין דאיכא למיגזר דלא להצטנן בהם, דילמא אתי למיכל מנייהו, ודמיא למאי דגזרינן שלא להריח באתרוג במחובר בשבת, והכא שרינן, וכ"ש בינוקא ודוק. וכסא דכספא שלא הזכיר הרמב"ם כיון דכתב לא ימלא כלי חרס מים ויצטנן מה, שהמים נוזלין מדופניו אפילו כלי מתכות אסור שמא ינתזו המים על בשרו ע"כ. משמע דכלי מתכות שהם יקנין שפיר דמי ודוק.

הלכות שביתת יום טוב

פרק ג' הלכה י"ג

אין כותשין את הריפות במכתשת גדולה וכו'.

ביצה דף י"ד ע"ב רב פפי אילקע לבי מר שמואל, אייתו ליה דיסא ולא אכל, ודילמא במכתשת קטנה עבדוה, דחזייה דהוה דייק טפי, ודילמא מאתמול עבדוה, דחזייה דהוה קליף ציהריה, ואי בעית אימא שאני בי מר שמואל דאיכא פריצותא דעבדי ע"כ. וכתב הרב המעש"ר ז"ל וקשיא למה השמיט רבינו, דהיכא דאיכא פריצותא דעבדי אית לן למיחש אפילו בקטנה, כדמשמע בעובדא דרב פפי וכו' עיין שם.

ואחר המחילה נעלם ממנו דברי הריטב"א ז"ל ה"ד הכ"א בשיטא מקובצת וז"ל אייתו ליה דיסא ולא אכיל, פירש הריטב"א ז"ל דהוא רצה להחמיר על עצמו דאילו מדינא שרי, דהא קי"ל כרבי מאיר התם במסכת שבת ובחולין, דאמר דהמבשל בשבת שיאכל היום, מותר לאחרים. וא"ת ומר שמואל היכי משתמש בעבדי פריצי, וי"ל דלדידיה אע"ג שהיו פרוצים במילי דעלמא באיסורא בדיקי גביה, ואפילו הכי רב פפי החמיר על עצמו ולא סמך על בדיקות דמר שמואל, לפי שאין עד אחד נאמן להכשירו עכ"ד ומשום הכי השמיטה הרמב"ם ז"ל ותו לא מידי.

פרק ד' הלכה ז'

ומניחין אותה בין שתי נרות, ומדליק באמצע ונמצאת הפתילה נחלקת בפי שתי נרות.

במסכת ביצה פרק המביא דל"ב ע"א משנה ואין חותכין את הפתילה לשניים, רי"א חותכה באור ע"כ. ובגמרא מאי שנא בסכין דלא, דקמתקן מנא, באור נמי קא מתקן מנא? תני ר"ח חותכה באור בפי שתי נרות, ופירש רש"י ז"ל נותן שני ראשיה אם צריך להדליקן כאחד, ומדליק באמצע דלא מוכח דלתקוני מנא מכיון, אלא להדלקה בעלמא ופסקוה כל הפוסקים והרא"ש ז"ל בפסקיו הביא דברי רש"י ז"ל וכתב על דבריו משמע דאם אינו צריך להדליק שניהם לא, והכי איתא בירושלמי כשצריך לשניהם עכ"ל עיין שם. והרמב"ם ז"ל השמיט מאי דאיתא בירושלמי דדוקא כשהוא צריך לשתייהן הא לאו הכי לא. עיין להרב חיי"א ז"ל בחלק נשמת אדם צ"ד סי' י"ד וז"ל, הרמב"ם בפרק ד' לא כתב בדוקא כשהוא צריך לשתייהם, ונראה לי דסבירא ליה להרמב"ם ז"ל דהא דמצריך בירושלמי וכו' הוא לטעמיה כדאיתא בירושלמי בנר של בטלה דאסור, וכדאיתא בשלחן ערוך סי' קי"ד, אבל הרמב"ם ז"ל אזיל לשיטתיה דפסק בפרק א' מהלכות יום טוב דנר של בטלה מותר, וכמו שכתב הבית יוסף ז"ל בשם המגיד משנה, וא"כ אין כאן צורך לשתייהן עכ"ל עיין שם.

פרק ו' הלכה ט'

מי שלא הניח ערובי תבשילין ולא הניחו לו אחרים כשם שאסור לו לבשל ולאפות כן קמחו ומאכלו אסור וכו'.

שם דף כ"א ע"ב אמר רב הונא מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת ומבשילין לו קדירה אחת ומדליקין לו וכו', והרמב"ם ז"ל בפרק ו' מהלכות שביתת יום טוב השמיט זה, וכתב הרב המגיד ז"ל שם וז"ל שהוא במחלוקת ולא הביאו רבינו בהלכותיו לפי שסבר שאינה הלכה, אבל הרז"ה והרשב"א זלה"ה פסקוה וכו'. עד כאן דבריו.

פרק ז' הלכה י"ז

אין מגלחין ואין מכבסין במועד וכו' לפיכך כל מי שאי אפשר לו לגלח ולכבס בערב יום טוב הרי זה מותר לכבס ולגלח במועד כיצד וכו'.

מסכת מועד קטן פרק אין מגלחין דף י"ד ע"א,

לה' מחנה לוי'ה דט"ו ע"ג שדחה דברי הרב"ח ועי' להב"ז שם סק"א ודוק.

הלכות חמץ ומצה

פרק ה' הלכה ט'

משום שנאמר ושמרתם את המצות כלומר הזהרו במצוה ושמרו אותה מכל צד חמוץ.

פסחים דף מ' ע"א אר"ה בצקות של גוים ממלא אדם כריסו מהם, ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה, ועיין פירוש רש"י ז"ל. והרי"ף והרמב"ם ז"ל השמיטוה, והרב המגיד בהלכות חמץ ומצה בפרק ה' הלכה ט' תמה עליהם, וז"ל ואעפ"י שקשה ליה למה לא כתבו הא דבצקות של גוים וכו' וכונתם צריכה לי עיון ע"כ. עיין להב"י ז"ל בסוף סימן תנ"ד שכתב טעם לשבח למה השמיטוה עיין עליו, וראיתי להרב המעש"ר ז"ל שם שכתב מה שתירץ הרח"א ז"ל ועיין שם מה שכתב ע"ד.

הלכה ט"ו

אין עושין סריקין המצוירין בפסח מפני שהאשה שוהה עליהן ומתחמצין בעת עשייתן.

כתב מר"ן ז"ל בהלכות פסח סי' ת"ס ס"ה אין עושין בפסח פת עבה טפח ע"כ. והיא מרבינו ירוחם ז"ל. עי' רב רבק"ש ז"ל, וכל הפוסקים השמיטו דין זה ולא ידעתי למה. וכדו חזית להמגן אברהם ז"ל סק"ד שכתב וז"ל דבדיעבד מותר, דהא כל הפוסקים השמיטוהו, אלמא ס"ל דלמסקנא דגמרא דמוקי לה פת מרובה, א"כ שרי לעשות פת עבה, לכן אין לאסור בדיעבד ע"כ. ובמקומי אני עומד דמכל מקום צריכים הפוסקים להשמיע חידוש זה דלכתחלה אסור, ובדיעבד שרי ע"כ.

פרק ז' הלכה י"ג

מרורים האמורים הן החזרת והעולשים והתמכא והחרחבינא והמרור כל אחד מחמשת מיני ירק אלו נקרא מרור ואם אכל אחד מהם שיעור כזית או מחמשתן יצא.

בעי רבי זירא אומן שאבדה לו אבירה ערב הרגל מהו, כיון דאומן הוא דמוכחא מילתא, או דוקא כיון דלא מוכחא מילתא כהנך לא, תיקו ע"כ. ופירש רש"י ז"ל וז"ל אומן כגון ספר שהכל באין אצלו ערב הרגל ורואין שאבדה לו אבירה ואנוס הוא, ואינו יכול לספר עצמו, כהנך דמתניתין דקתני מגלחין דמידע לכל עכ"ל.

והרמב"ם ז"ל השמיט בעיא זו ולא פסקא לא לקולא ולא לחומרא, והרב בית יוסף ז"ל בש"ע אורח חיים סי' תקל"א תמה עליו וז"ל וכתוב בנ"י דכיון דסלקא בתיקו אזלינן בה לחומרא, וכן נראה שהיא דעת הרי"ף והרמב"ם שהשמיטוה. אבל הגהות אשרי בשם אליה זוטא פסקוה לקולא, ויש לתמוה על הרמב"ם ז"ל והרא"ש ז"ל שכתבו מלאכת חול המועד דרבנן, למה לא פסקוה לקולא עכ"ד.

שם

שם בעי רבי זירא אבדה לו אבירה ערב הרגל כיון דאנוס הוא מותר, או דילמא כיון דלא מוכחא מילתא לא וכו' ע"ש. ופירש רש"י ז"ל אבדה לו וכו' שלא היה לו פנאי לגלח קודם המועד, דלא מוכחא וכו' דלא ידעי כולי עלמא דאנוס הוא, אלא יאמרו הוא מכיון לשהות עד המועד עכ"ל. והגהות אשרי משם אליה זוטא פסק בעיא זו לחומרא. והרמב"ם ז"ל השמיטוה, וכיון שהשמיטה דעתו לחומרא, וכן הרא"ש ז"ל השמיטה, ומכל מקום תמיהת מר"ן הרב בית יוסף ז"ל שייכא נמי הכא דכיון דסברי האיסור מלאכת חול המועד הוא מדרבנן, למה לא פסקוה לקולא ודוק.

הלכה כ"א

ומי שאין לו אלא חלוק אחד הרי זה מכבסו במועד.

בריש פ' אלו מגלחין וז"ל מי שאין לו אלא חלוק א' מותר לכבסו בחול המועד, ואיתמר עלה אמר מר בר רב אשי איזורו מוכיח עליו, ופירש"י ז"ל איזורו מוכיח עליו דמי שאין לו אלא א' פושטו ומתעטף במקטרינו וחוגרו באיזורו ועומד ומכבס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק א' ע"כ. והנה הרמב"ם ז"ל השמיט הא דאיזורו מוכיח עליו, גם הרי"ף והרא"ש והסמ"ג השמיטוהו, ועיין מ"ש הרב"י בסי' תקל"ד, ועיין להרב"ח שכתב שדחו אותה מהלכה לטעמו וכו' ועי'

דף ט"ל ע"א ואמר רב אושעיא מצוה בחזרת, ואמר רב מאי חזרת? חסא, מאי חסא, דחס רחמנא עלן, וארשב"ן אר"י למה נמשלו מצרים למרור, לומר לך מה מרור זו שתחילתו רך וסופו קשה, אף מצרים תחילתן רך וסופן קשה ע"כ ועיין פירוש רש"י ז"ל. והרמב"ם ז"ל השמיט הא דאמר רב מצוה בחזרת וראיתי להרב מעש"ר ז"ל שם שתמה עליו וז"ל השמיט רבינו דלכתחילה מצוה בחזרת וכו' והרב"י ז"ל שם שכתב ואולי וכו' ועיין הרפ"ח עיין שם באורך.

הלכות שופר סוכה ולולב

פרק א' הלכה ב'

במקדש היו תוקעין בראש השנה בשופר אחד ושתי חצוצרות וכו'.

מסכת ר"ה דף כ"ו ע"ב שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב וכו' ובתעניות בשל זכרים כפופים. ופיו מצופה כסף, ע"כ. ובגמרא דף כ"ז ע"א ופיו מצופה זהב, והתניא צפהו זהב במקום הנחת הפה פסול, שלא במקום וכו' כשר, אמר אביי כי תנן נמי מתניתין שלא במקום הנחת פה תנן ע"כ. עוד איתא התם ובתעניות וכו' ופיו מצופה כסף מאי שנא התם דזהב והכא דכסף, אי בעית אימא כל דכנופיא דכסף הוא דכתיב עשה לך שתי חצוצרות כסף, ואי בעית אימא התורה חסה על ממונם של ישראל, התם נמי נעביד דכסף, אפילו הכי כבוד יום טוב עדיף, עד כאן.

והרמב"ם ז"ל השמיט דפיו מצופה זהב והרב המגיד, ז"ל והרב כסף משנה ז"ל לא דברו בזה כלל, ואפילו נימא דזהב וכסף הוא דוקא למצוה ולא לעכב, אפילו הכי היה לו לכותבו, והוא ז"ל העתיק לשון המשנה והשמיטם בכונת המתכוין, וראיתי להרב מעשה רוקח ז"ל שהקשה כן, ועוד הוסיף להקשות דגם בתעניות לא כתב של כסף, ומה שכתב לתרץ לא שמיע, כאשר יראה המעיין וצריך עיון גדול.

פרק ח' הלכה א'

ארבעת מינים האלו שהם לולב והדס וערבה ואתרוג שהיה אחד מהם יבש או גזול או גנוב אפי' לאחר יאוש כו' הרי זה פסול.

מסכת סוכה ד"ל ע"א אמר להו רב הונא להנהו אנווכרי כי זבינתו מכותים וכו' וקרקע אינה נגזלת וכו' עיין שם. הרמב"ם ז"ל השמיט האי מימרא דרב הונא, עיין תשובת גאוני בתראי סי' מ"ד תשובה מהרב ב"ח ז"ל וז"ל גם מדהשמיטו הרי"ף והרא"ש והרמב"ם ז"ל ההיא דפרק לולב הגזול, ושאר פוסקים לא הזכירוהו נראה להדיא דסבירא ליהו כדברי ספר התרומות וסמ"ג דדין זה נשתנה בזמנו, מאחר שאין לישראל קרקעות כמקדם ומסתמא אין לחוש שגוים גוזלי שדות הן זה מזה, מאחר שיש ביניהם דין ומשפט וכו' עיין הרדב"ז ז"ל.

הלכה ח'

אתרוג שהוא תפוח סרוח כבוש שלוק שחור לבן מנומר ירוק ככרתי פסול וכו' התיום והבושר כשר וכו'.

ברייטא במסכת סוכה דף ל"ו ע"א תנו רבנן אתרוג ככדור פסול ע"כ, והרמב"ם ז"ל בפרק ח' השמיט ככדור, וז"ל הרב המגיד ז"ל, אבל יש לתמוה למה לא כתב פסולי אתרוג ככדור, ואולי שסמך על מה שכתב עשהו כמין בריה אחרת פסול ע"כ. ועיין הרב מעשה רוקח ז"ל.

הלכות שקלים

פרק ד' הלכה א'

תרומת הלשכה בה יעשה בה וכו'.

משנה במ"ק פרק א' משנה ב' ויוצאים אף על הכלאים וכו' היינו בחול המועד מפני שנוטלין שכרן ממעות הלשכה, ומפני שבחול המועד הם בטלים, נשכרים בזול, עיין בהרע"ב ז"ל ודבריו מהש"ס. והתירו"ט ז"ל שם תמה על הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהלכות שקלים שזכר כל הדברים הבאים מתרומת הלשכה ולא זכר זאת, עיין שם. ואשר אני אחזה לי דכל דבר שאינו מתמיד משמיטו הרמב"ם ז"ל. ודבר זה לא התמיד כדאיתא במסכת שקלים פרק א' משנה ב' אמר רבי יודא בראשונה היו עוקרים ומשליכים על הדרכים התקינו שיהיו מפקירין כל השדה כולה, דכיון שהגיעו להפקיר את כל השדה כולה לא היו השלוחים יוצאים, דכל העם רצים לזכות מההפקר דהבעלים

מקדימים לעקור הכלאים משדותיהם, פן יבזו זרים חילם ודוק.

הלכה א'

תרומת הלשכה מה יעשה בה.

מ"ק פרק א' ויוצאים אף על הכלאים, ובגמרא קתני שנוטלים שכון מתרומת הלשכה עיין שם, וכתב הרב תוספת יום טוב ז"ל וז"ל וכתבו התוספות דלא הוי מעילה, דלב בית דין מתני עליהם כדאשכחן וכו'. ותמהני על הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהלכות שקלים בכותבו כל הבא מתרומת הלשכה לא כתב להך דהכא עכ"ל.

הלכה ב'

המנורה וכלי שרת מצותן שיבואו ממותר הנסכים.

פרק שני דייני גזרות דף ק"ז בסוף ע"א, בעא מיניה רב הונא מרב כלי שרת מהו שיעשו מקדשי בדק הבית, וכו'. וכתב הכסף משנה ז"ל בהלכות שקלים פרק ד' וז"ל, ומכל מקום יש לתמוה למה השמיט רבינו דבר זה דמקדשי בדק הבית אתי, היכא דגבו והותירו עיין שם.

הלכות תענית

פרק א' הלכה ט"ז

צבור שהיו מתענין על הגשמים וירדו להן גשמים אם קודם חצות ירדו לא ישלימו אלא אוכלין ושותין ומתכנסין וקוראין את ההלל וכו'.

תענית שלהי פרק סדר תעניות ונימא הלל מעיקרא, אביי ורבא דאמרי תרוייהו לפי שאין אומרים הלל אלא על נפש שביעה וכרס מליאה, איני והא רב פפא וכו' וירדו להם גשמים עד חצות ואמר הלל, ואח"כ אכלו ושתו, שאני בני מחוזה דשכיח ביהו שכרות עכ"ל. ופירש רש"י ז"ל דשכיח בהו וכו' ופשעי ולא אמרי הלל ע"כ. והרא"ש ז"ל לא זכר הא דרב פפא, אפשר דסבר דלא חיישינן לפשיעוהא דמחמת שכרות יפשיעו ולא יאמרו הלל, דכיון דאביי ורבא תרוייהו לא חילקו

חילוק זה, משמע דלא סבירא ליה והיינו טעמא נמי דהרמב"ם ז"ל בהלכות תעניות הלכה ט"ז פרק א' לא זכר חילוק זה. אלא שראיתי להרב מעשה רוקח ז"ל שם שכתב טעמא אחרינא וז"ל ואפשר דדוקא בבני מחוזה שהיו עשירים ומושפעים, והיתה העיר כולה כן, ואפילו הנשים שבה כדאיתא בש"ס לענין קבלת צדקה מהם, וזה לא שכיח עכ"ל.

פרק ב' הלכה ה'

ועל הדבר איזו היא דבר וכו'.

תענית דף כ"א ע"ב אמרו ליה לר"י איכא מותנא גזר תעניתא וכו' שאני חזירי דדמיין מעייהו לבני אינשי ע"כ. ופירש רש"י ז"ל מעייהו בני מעיים שלהן שאין להם כרס והפנימי כשאר בהמה, וסי' רע היה ע"כ. ומר"ן ז"ל בסי' תקע"ו ס"ג פסקה. אמנם הרמב"ם ז"ל מה שתירץ והוא דחוק, וגם הוא גופיה ידע דדחיק, ומשום הכי כתב בלשון ואולי וכו' ע"ע. ולי נראה דהרמב"ם ז"ל היה בקי במזגי וטבעי הנבראים מביצי כנים ועד קרני ראמים, וידע בבירור שאין סימן רע לאדם ממיתת החזירים, ואף רבא לא גזר אלא משום דדמיין מעייהו, אבל מזגם וטבעם הרבה המרחק ביניהם, ומה גם דאכילת החזירים כל מידי דמאס, עד שאמרו רז"ל פי חזיר כצואה עוברת, ומאכלי בני אדם הם הזך והנקי, וידע הרב בחכמתו דהדימוי דבני מעיים אינו מעלה ואינו מוריד, כיון דלא קרב זה אל זה במזגם, על כן השמיטה כנ"ל.

הלכה ח'

בתים הבנויים במדברות ובארצות הנשמות הואיל והן מקום גדודי חיה, אם עלתה לגג ונטלה תינוק מעריסה הרי זו משולחת וכו'.

תענית דף כ"ב עלתה לגג ונטלה תינוק מעריסה, משולחת פשיטא, אמר רב פפא בכוכי דצידי ע"כ. ופירש רש"י ז"ל בכוכי דצידי כוך קטן של ציידין שיחפרו למארב העוף, ואע"ג דלאו בנין קבוע הוא, ולא הוי כישוב הויא משולחת עכ"ל. והרא"ש ז"ל העתיק הברייתא בצורתה ולא זכר הא דרב פפא. וגם הרמב"ם ז"ל העתיק הברייתא בצורתה והשמיט הא דרב פפא, ועיין להרב מעש"ר ז"ל מה שהאריך בזה ע"ע.

פרק ה' הלכה ו'

משנכנס אב ממעטין בשמחה, ושבת שחל
ט' באב להיות בתוכה אסור לספר ולכבס
וללבוש כלי מגוהץ ואפילו כלי פשתן עד
שיעבור התענית וכו'.

למחמץ 1234567

והשמיט הא דאמרו בגמרא ובחמישי מותר מפני
כבוד השבת, עיין מגיד משנה שם ועיין להרב לחם
משנה ועיין להרב מעש"ר שם ודוק.

הלכה י"ב

למחמץ 1234567

והלוקח חצר מסויידת ומכוירת הרי זו
בחזקתה ואין מחייבים אותו לקלוף
הכתלים.

למחמץ 1234567

בבא בתרא דף ס' ע"ב אמתניתין לקח חצר ובה
זיזין וגזוזטראות הרי היא בחזקתה. אמר רב הונא נפלה
חוזר ובונה אותה. מתיבי אין מסידין ואין מכיירין בזה
הזמן ואין מפייתין, לקח חצר מסויידת וכו' הרי זה
בחזקתה, נפלה אינו חוזר ובונה אותה וכו'? איסורא
שאני עכ"ל ופירש רשב"ם ז"ל נפלה וכו' אלמא כל
בנין שאינו רשאי לעשותו בתחלה, אם היה לו ונפל
אינו חוזר ובונה, וגבי הוצאת זיזין לרשות הרבים נמי
כיון דאי אפשר להוציא בתחלה, אם נפל אינו חוזר
ומוציא? איסורא שאני מהזיקא ע"כ. והרמב"ם ז"ל
בהת"ע פרק ה' הלכה י"ב כתב והלוקח חצר וכו' הרי
זה בחזקתה וכו' והשמיט סיפא דברייתא שאם נפלה
וכו', ומר"ן ז"ל כתב דמשום דהויא מלתא דפשיטא לא
ביארו ע"ע ועיין להרב המעש"ר ז"ל מה שכתב על זה
ומה שהאריך בזה.

למחמץ 1234567

הלכות מגילה וחנוכה

פרק ב' הלכה י"ב

וצריך הקורא לקרות עשרת בני המן ועשרת
בנשימה אחת כדי להודיע לכל העם שכולם
נתלו ונהרגו כאחד.

וכתב הרב המגיד ז"ל וצריך הקורא וכו' מימרא
פרק א' דמגילה ושם אמר רב כירא וי"ו דויזתא צריך
לממתחיה בזקיפה, מאי טעמא כולוהו בחדא זקיפא
אודקפו, עוד שם שירה זו אריח על גב אריח, לבנה על

גב לבנה, פירוש אריח ואת ואת זה על גב זה, לבנה
שמות בני המן שהם רחבים, ושתייהן בהלכות ולא
ידעתי למה לא נתבארו בדברי רבינו, ואולי יש לו
פירוש אחר בזה עכ"ל.

ואני בער ולא אדע, דאם יש פירוש אחר בזה היה
לו להרמב"ם ז"ל לפסוק אותו הפירוש, ומה גם דאריח
ולבנה כבר פסקם בהלכות ספר תורה בשירת הים
ובשירת האזינו, והוא כמובן שאנו מבינים באריח
ולבנה. ועוד דמסכת סופרים פ"ג כתב דדבר זה מעכב
וז"ל עשרת בני המן ומלכי כנען נכתבים אריח על גבי
אריח ולבנה וכו', כל בנין כדין לא קאים, מאי כדין לא
קאים למצא עכובא, אריב"ח אחוה דרב הושעיא
סבבין, ר"א בר זבדא ושאלין זה, ואמר בשם רב
לעיכוב, ר"ח בריה דר"א דיפו, רבי ירמיה בשם רבי
זעירא צריך לאומרה בנפיחה אחת, עשרת בני המן
עמהם, אר"י בר אבין בכתבן צריך שיהא איש בראש
דפא ואת בסופה, בששה שיטין עשרה בסוף דפא,
שחין תגין שמנוהון כהדין סקוטראן נטרינן כדי שיפלו
ולא תהיה להם תקומה ע"כ. ונראה שיש טעות סופר
בששה וצריך לומר בעשרה שיטין ודוק. איך שיהיה
מכל מקום אריח ולבנה לעיכוב, ואיך רבינו השמיטה,
ולזה אמינא ולא מסתפינא שסמך על אריח ולבנה
שבשאר שירות, אמנם כל זה אינו שוה לי, דהתם
בשאר שירות אריח על גבי לבנה, וכו', והיה לו לרבינו
להודיע בהלכות מגילה שיהיו אריח על גבי אריח וכו',
ותו שהשמיט זקיפת ו' דויזתא הנ"ז בתלמודין, ועוד
השמיט איש בראש דפא ועשרת בסוף דפא, וצריך עיון
גדול. ועוד דדין זה ג"כ בירושלמי ופסקו מרן בש"ע
סי' תרצ"א ס"ג, וז"ל עשרה בני המן צריך לכותבם
כשירה ולא כשאר שירות וכו' ואם לא עשה כן פסולה
ע"ש ועיין בבאר הגולה.

פרק ד' הלכה א'

והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין
אנשי הבית נר לכל אחד ואחד בין אנשים
בין נשים.

כתב מרן בא"ח סי' תרע"ה ס"ג אשה מדלקת נר
חנוכה וכו' והיא מדברי הטור בשם יש מי שאומר,
ועיין מגן אברהם סק"ד שכ' פי' בעד כל בני הבית ע"כ
ועי' טורי זהב סק"ד. כ' הרב שיירי כנסת הגדולה
בהגהות הטור סי' תרע"ה וזה לשונו והרמב"ם השמיט
דין זה דהאשה מדלקת, וכתב מהראנ"ח ז"ל בנימוקי

פלוגתא בינייהו, ואנן השתא לא משתעינן בלשון ארמי הרי אנו לענין זה כבני ארץ ישראל ע"כ.
וצריך עיון דכיון דנפקא מנה לענין גט שהוא בלשון ארמי לא הוה ליה להרי"ף ז"ל להשמיטו, שהרי הרא"ש ז"ל שהשמיט במקום וכו' כתב דינא לענין גט בפרק המגרש, גם הרמב"ם ז"ל היה לו להזכיר פיסול זה וכו'. וראיתי מי שכתב דטעם הרמב"ם ז"ל הוא משום דכל תיבה הכתובה באורייתא או בספרי הנביאים לא חיישינן לדייק בה וכו' שהרי הוא שגור בפי הכל וכו' ותמהני וכו' ונ"ל לתרץ בזה עם מה שכתב הרשב"ץ ז"ל בתשובה הובאה בבית יוסף סי' ק"ל, וז"ל גט שנכתב וגט פיטורין בשיטה אחרונא כשר, שאם תאמר וכו' אין למדין משיטה אחרונא וכו' עיין שם. נאותים הדברים למי שאמרם.

הלכה י"ז

אבל אם נשא אשה כשהוא חרש מגרש ברמיזה שאין קידושיו קידושין מן התורה כמו שביארנו וכשם שכונס ברמיזה כך מוציא ברמיזה.

ירושלמי יבמות פרק י"ד ה"א חרש שנשא פקחת וכו' כשם שכונס ברמיזה וכו' וקתני עלה התם מתניתא כשקדשה בכסף, אבל אם קדשה בביאה, קידושיו מעשה וגירושיו אינם מעשה ע"כ. ופירש הפ"מ ז"ל וז"ל מתניתא דקתני כשם וכו' דוקא כשקדשה בכסף דלאו קדושי מעשה הם, אבל קדושי ביאה קידושיו מעשה ולא מיבטלי ליהו גרושי רמיזה וכו' ע"כ. והרמב"ם ז"ל השמיט האי חילוק עיין להרב פ"מ במראה הפנים ד"ה מתניתא ע"ש.

פרק ד' הלכה א'

אין כותבין את הגט אלא בדבר שרישומו עומד וכו'.

הרמב"ם פ"ד מה"ג ה"א השמיט החילוק שחילקה הגמרא לשמואל בין איברא, למיא דאיברא, ועיין הרב"י שם מה שתירץ ועיין אות ג' סי' כ"ח מה שכתב שם.

הלכה א'

כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר ואין כותבין בהן לכתחילה.

מבית יוסף דלרוב פשיטותו לא הביאו, דכיון שהיא חייבת פשיטא דודאי מדלקת, וכיון שכתב דין זה דנשים חייבות בנר חנוכה, הניח דין זה דכשרה להדליק, להבינו מהיותן חייבות ע"כ. ולי נראה דלא הוצרך הרמב"ם ז"ל לבאר דין זה מפני שסמך על מה שכתב במקום מגילה שמוציאות אפילו לאנשים וכמו שכתב הרב בית יוסף סי' תרס"ט, כל שכן בחנוכה דיוציאו לאנשים ידי חובה עכ"ל.

הלכות גירושין

פרק ב' הלכה י'

אמר להם פרנסוה עשו לה כדת כו' לא אמר כלום.

גיטין פרק התקבל דף ס"ה ע"ב תניא אמר רבי נתן, פטירה, דבריו קיימין. פטירה לא אמר כלום. אמר רב נחמן דבבלאה הוא ודייק בין פטירה לפטירה. תנא דידן דבר ארץ ישראל הוא לא דייק עכ"ל. ופירוש רש"י ז"ל, ר"נ אומר פטירה דבריו קיימין לשון גט פיטורין, כך שמעתי, ולי נראה הפוך פטירה שעל כרחון בלשון צואה הוא, כמו שלחיה וכמו דברו שברו הוא לשון גט פיטורין והוא דגש, פטירה שבלשון צואה הוא רפי, כמ"ש שלחו מכם אחד, שמעו מלכים, כך פיטור הוא לשון פיטור וחובה, דאי לשון פיטורין הי"ל להדגיש פטירה, רב נחמן דבבלאה הוא שבא מבבל וכו' ודייק בין פטירה לפטירה שמשפרין בלשון ארמי, ופעמים בלשון עברי, הילכך כי אמר פטירה לשון גט פיטורין הוא שהדגיש וסיפר בלשון ארמי, וכי אמר פיטורין סיפר בלשון עברי ואמר לשון פיטור וחובה, תנא דידן דבר ארץ ישראל הוא וכל סיפורן בלשון עברי לא דייק בין פטירה לבין פיטורה ולא לגט פיטורין אכיון דפיטורין לשון ארמי הוא תרגום של שילוח ע"כ. הנה הרי"ף והרמב"ם ז"ל השמיטו האי ברייתא דר"נ. וראיתי להרב מהריק"ש ז"ל בתשובה סימן ק' וז"ל מאי דעתייהו דהרי"ף והרמב"ם ז"ל בדין זה דכיון דיש בענין שנוי משמעות נראה לכאורה דעל כרחין איכא חד גוונא דפיסולא, והנה מצאנו ראינו ששניהם השמיטו הך ברייתא דר"נ. וכתב הר"ן ז"ל בפירוש ההלכות הרי"ף והרמב"ם ז"ל לא כתבוה. ולא ידעתי למה, דהא אנן להאי מילתא כבבלאי אנן וכו' ע"כ. ובספר ב"י ז"ל סי' קמ"א כתב וז"ל ואע"ג דאנן בתר בני בבל גיררנן השמיטו הרי"ף והרמב"ם ז"ל והרא"ש ז"ל משום דבלשון הקדש ליכא

גיטין דף י"ט ע"א, אתמר עדים שאינם יודעים לחתום, רב אמר מקרעין להם נייר חלק וממלאין את הקרעים דיו, ושמואל אמר באבר, באבר סלקא דעתך, והתני ר"ה כתבו באבר, בשחור, ובשיחור, כשר, לא קשיא הא כאברא, הא במיא דאברא ע"כ. ועיין פירוש רש"י ז"ל. והרמב"ם ז"ל מהלכות גירושין פרק ד' הלכה א' כתב. כתבו באבר ובשחור ובשיחור כשר, ואין כותבין בהן לכתחילה. והשמיט החילוק שחילקה הגמרא בין אברא למי אברא ועיין להרב לחם יהודה ז"ל בנימוקיו על הרמב"ם ז"ל.

והרמב"ם ז"ל שהביא הב"י ז"ל ורמי מדידה אדידה דסימן ק"ל ע"א כתב הוא בעצמו לדעת רבינו דרב ושמואל מר אמר חדא מר אמר חדא ולא פליגי וכו' ע"ש.

הלכה ו'

חקק הגט על הלוח או על האבן וכו'.

בפ' המביא הלכות גירושין. תנינן שם ד"ב ע"א אבל לא בכתב שעל גבי כיפי ואנדוכתרי ע"ש בפירוש רש"י ז"ל שפירש וז"ל אנדוכתרי תכשיט, ורוקמין עליו צורות במחט, ואם רקמו עליו אותיות הגט אינו כתב, לפי שאינו כתוב וקבוע, אלא מוטל על הבגד, ושני ראשיו תחובין ע"כ. וכתב הרב לחם יודא ז"ל וז"ל קצת קשה אמאי השמיט האי דאיתא בברייתא אבל בכתב שע"ג וכו' והיה אפשר לומר כיון דבעינן כתב של קיימא, דאף על פי שרישומו ניכר, אינו נשאר קבוע, והא לא אצטריך למתניה, ומיהו שמעינן דאם ארג בגוף הבגד אותיות הגט, מקריא כתיבה, ועיין ברי"ו נ"ב ח"ב גבי ריקום אותיות בטלית, ועיין בב"י סי' קכ"ה, ושם בפרי חדש ועיין גם במהרי"ט ז"ל לטור אורח חיים סוף סימן ג'.

פרק ט' הלכה י"א

הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש אין חוששין שמא בסתר בא שאין דרך בני אדם לבוא בצנעה וכו'.

בפרק כל הגט דף כ"ט ע"ב וליחוש שמא פייס, מי לא תנן מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט, והוינן בה וניחוש שמא

פייס, ואמר רב בריה דרב הונא הכי אמר אבא מארי משמיה דרב באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי, ע"כ ועיין פירוש רש"י ז"ל.

והרמב"ם ז"ל לא זכר בפ"ט מהלכות גטין הלכה י"א הא באומר נאמנת וכו' וכבר השיגו הראב"ד ז"ל ע"ש, והרב המגיד הליץ בעד הרמב"ם ז"ל וזכר השגת הראב"ד ז"ל וכתב עליה וכן דעת רבינו חננאל. ובאמת שהסוגיא שבפרק כל הגט קשה קצת לדברי רבינו, ששם הביאו האי לישנא שצריך לומר נאמנת עלי לומר וכו' עד כאן דבריו.

הלכה כ"ג

אמר להן כתבו ותנו לאשתי גט אחר השבוע אין כותבין אלא עד שנה אחר השבוע וכו'.

בשלהי מי שאחזו דע"ז ע"א תניא רבי אומר לאחר הרגל שלושים יום נפק רבי חייא דרשה משמיה דרבי וקלסוה, משמיה דרבים ולא קלסוה, אלמא לית הלכתא כותיה ע"כ. ופירש רש"י ז"ל לאחר הרגל, אם לא אבוא לאחר הרגל כתבו ותנו גט לאשתי, צריך להמתין ג' ימים, וקלסוה, יפה אמרת דודאי יחידאה אמרה, ולא קלסוה ולא הודו לו שאמרה מפי רבים, משום הלכתא כותיה ע"כ. והשתא לא ידעינן כמה שיעור צריך להמתין אם ט"ו או יו"ד ימים באומר תנו גט לאחר הרגל, ועוד יש להסתפק במה שאמרו לית הלכתא כותיה, אפשר דבעינן יותר משלשים יום, או דילמא פלגינן ימים שבין מועד למועד, דאם אמר קודם פסח כתבו לאחר הרגל, פלגינן ימים דבין פסח לעצרת, ואם אמר כן קודם עצרת פלגינן הימים שבין עצרת לסוכות, ואם קודם הסוכות, פלגינן יומיא שבין הסוכות לפסח, ופלגא קמא הסמוך כולו נקרא אחר הרגל, כמו באומר אחר השבת, דיום א', ב', ג', נקראים אחר השבת כמבואר שם בגמרא. וראיתי להרא"ש ז"ל בפסקיו שם שכתב וז"ל וכתב רבינו חננאל דאפילו לא עברו עליו אלא ט"ו יום דיו, ע"כ. ואפשר שהוא מחלק השלושים יום כמו ג' ימי השבוע שהם נמנים אחר השבת אעפ"י שאינו דומה עכ"ל.

והרמב"ם ז"ל השמיט האי בבא דלאחר הרגל, וכתב הרב המגיד בפ"ט מה"ג הלכה כ"ג וז"ל ורבינו לא כתב דין אחר הרגל לפי שלא נתבאר בגמרא כמה הוא קרוי אחר הרגל ע"כ.

פרק י"ב הלכה י'

אשה ושני אנשים שבאו ממדינה אחרת זה אומר זו אשתי וזה עבדי וזה אומר זו אשתי וזה עבדי והאשה אומרת שניהן עבדי.

קידושין דף ס"ה ע"ב שנים שבאו ממדינת הים ואשה עמהם וחבילה עמהם, זה אומר זו אשתי, וזה עבדי, וזו חבילתי, וזה אומר ג"כ וכו' והאשה אומרת שניהם עבדי וחבילה שלי, היכי דמי, אי דאית ליה סהדי להאי ואית ליה סהדי להאי, מי מצית אמרה אלו שני עבדי וחבילה שלי, אלא לאו בעד אחד, ותסברא עד אחד בהכחשה מי מהימן, אלא למשרי כולי עלמא לא פליגי דשרי, והכא הכי קאמר צריכה שני גיטין כדי לגבות כתובתה מן החבילה ע"כ. ועיין פירוש רש"י ז"ל, ולא נתבאר כאן בש"ס דידן אם צריכים לשחרר זה את זה, וגם האשה לשחרר את שניהם. ומדברי רש"י ז"ל וצריכה גט משניהם כדי לגבות כתובתה מהחבילה, כלומר החבילה תהיה מונחת עד שיבא אליהו, אלא אם כן נתנו לה שניהם גט מעצמן, והגט מביאה לידי גבוי כתובתה מהחבילה ממה נפשך, אם של זה הרי מחויב לה כתובה על פיו, וכן האחר, וכל שכן אם כולה שלה ע"כ. משמע דאי בעו לא יהבי לה גט, דדוקא אי יהבו לה גט מגרמיהו ואי לא אינן נאמנים לאוסרה, ואם כן הוא הדין והוא הטעם לגבי העבדים אינם נאמנים, ואין צריך גט כלל, וכן לגבי החבילה אם לא נתנו מעצמן גט, החבילה תהיה מונחת עד שיבוא אליהו ודוק.

והנה הרמב"ם ז"ל השמיט מדין החבילה מה תהא עליה, ונראה דסמך על מקום אחר והוא דאם שלושתם תופשים בה בשוה, דינה כדין שנים או חזין בטלית, דכל אחד נשבע שאין לו בה פחות מחציה, וכאן נשבע שאין לו בה פחות משליש וחולקין ואם אחד מהם הוא דתופש בחבילה הוא שזוכה בה, ואידך המוציא מחברו עליו הראיה ופשוט. וגם מה שהשמיט דין אם נתנו שניהם גט מעצמן, דגובה כתובה מהחבילה, גם זה פשוט, דממה נפשך גובה כתובתה וכו'. אלא דקשי לי לדעת רש"י ז"ל למה תהיה החבילה מונחת עד וכו' ולמה לא תהיה כדין שנים או חזין בטלית, ויחלוקו בשבועה, ואי אחד מהם הוא דתפוס הויין אידך המוציא מחברו עליו הראיה, וצריך עיון.

אמנם חזי הוית בתלמודא דמערבא במסכת מציצא פרק א', הלכה ב' דתמן איתא הכי אמר רב הונא תניי תמן אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה, ושנים מנהגים אותה ואומרת אלו עבדי, והחמור והמשאוי שלי, וזה

אומר זו אשתי, וזה עבדי, והחמור והמשאוי שלי, וזה אומר וכו' צריכה גט משניהם, וצריכה לשחרר את שניהם, ושניהם משחררין זה את זה, ובחמור ובמשאוי שניהם שוים ע"כ. ופירש הרב פרי מגדים ז"ל צריכה גט משניהם מספק, ואף על פי שאין כאן עדים חיישינן לכל אחד שמא קידשה בפני עדים, וצריכה לשחרר את שניהם שמא היא אומרת אמת, שניהן משחררין ושלושתן שוין בחמור ובמשאוי, דכלן יש להן צד זכייה בשוה וחולקין וכו' עיין שם באורך. ולענין השחרור סבירא ליה להרמב"ם ז"ל כש"ס דידן עש"ב. ועיין בפירוש מראה הפנים שכתב כמ"ש בעוניי שבח לאל.

הלכות יבום וחליצה

פרק ב' הלכה ה'

יבמה שנתיבמה ואמרה בתוך שלושים יום לא נבעלתי ואע"פ שהוא אומר בעלתי וגירשה כופין אותו שיחלוץ וכו'.

ירושלמי יבמות פרק י"ג ה"ד ר"י בעי מהו שיהא נאמן לומר על הא דר' מאיר העמדתי את עצמי שלוש יום בשביל לעשות הולד שתוקי, נשמענה מן הדא, היבמה שאמרה תוך שלושים יום לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לה, ואר"א דרבי מאיר היא. ואמר ר"א לא שנו אלא אצלה, הא אצל צרתה לא, כמה דתימר תמן לא הכל הימנה לחוב לצרתה, אף הכא לא כל הימנו לחוב לבנו ע"כ. והרמב"ם ז"ל לא הזכיר מדין הצרה כלל אלא דלענין חליצה וכו' עיין הרב המגיד בפ"ב, ועיין הרב מראה פנים שם ד"ה אף הכא לא כל הימנו לחוב לבנו וכו' עיין שם באורך.

שם

גרשה לאחר שלושים יום והיא אומרת לא נבעלתי מבקשים ממנו שיחלוץ לה וכו'.

משנה פ"ג יבמות משנה י"ב היבמה שאמרה תוך שלושים יום לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לה, לאחר שלושים יום מבקשים וכו' ועיין פירוש הרב ברטנורא ז"ל. וכתב התיו"ט ז"ל ד"ה כופין וכו' וז"ל ומה שהאריך הרב לפרש לכתוב לזיקתו, נראה בעיני שנתכון למאי דאמר רב אשי חליצה לזיקתו, גט

נטמאת ואשה אומרת וכו' ע"כ. וכתב שם ד"ה אשה וכו' ותמהני דבחיבורו פרק קמא משנה ה' סוטא השמיט בבא זו דאשה אומרת וכו'. ועיין מה שאכתוב בזה במשנה ח' פרק בתרא בסייעתא דשמיא ע"כ.

פרק ב' הלכה ב'

ואשת הסומא ואשת החיגר או האילם או מי שאינו שומע כו' אינה ראויה לשתות.

מסכת סוטה פרק ד' מ"ה ואלו שבית דין מקנין להם וכו' וכתב התיו"ט ז"ל ד"ה לא להשקותה וכו' וראיתי להרמב"ם ז"ל וכו' והשמיט שוטה ושוטית וכזה העיר הכסף משנה ז"ל, אבל הוה ליה להעיר גם כן וכו' עיין שם.

הלכות איסורי ביאה

פרק כ' הלכה י"ז

אשה שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים וילדה ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון והיה אחד מהם כהן והב' ישראל הרי זה ספק כהן, וכך אם נתערב ולד כהן בולד ישראל, והגדילו התערובות כל אחד מהם ספק כהן, ונותנים עליהם חומרי כהני וחומרי ישראלי, נושאים נשים הראויות לכהונה ואין מטמאין למתים, ולא אוכלים בתרומה, ואם נשאו גרושה מוציאין ואין לוקין.

וכתב הרב הלכות יום טוב בפ"ג דנ"ה ע"א וז"ל, והר"ם בפרק כ' מהלכות איסורי ביאה וכן הטור וכו' הביאו דין הולדות שנתערבו ובענין מתנות כהונה מה יהיה דינו של בכור בהמה טהורה שלהם, ומה יעשו בתרומה שלהם, ואם פטורים מהזרוע וכו' לא הביאו כלל, ולא כתב אלא ולא אוכלים תרומה שלהם, והשמיטו דינים אלו ולא ידעתי למה וכו' עש"ב.

פרק כ"א הלכה כ"ג

ואם השתיין מים לא יאחזו באמה וישתיין.

גדה פרק כל היד דף י"ג ע"א ר"י ושמואל הוו

לביאתו, וקי"ל בפרק ה' דיש ביאה אחר גט וצריכה גט לביאתו, וכן כתב הטור סי' קמ"ז, ותמהני על הרמב"ם ז"ל שלא פסק בפ"ב מהלכות יבמה להא דר"א דהא בתראה הוא ומרה דגמרא וכו' ע"ש עיין להרב פ"מ שם במראה הפנים ד"ה והוא שהגט, שהביא דברי התיו"ט ז"ל וכתב ע"ד ולא ידעתי מקום לתמיהתו וכו' ע"ש.

הלכות נערה בתולה

פרק ב' הלכה ח'

באו עליה שנים אחד כדרכה ואחד שלא כדרכה זה שבא עליה שלא כדרכה וכו'.

ירושלמי פרק אלו נערות ה"ו ובפנויה באו עליה עשרה שלא כדרכה ואחד כדרכה כלהון בקנס, כלהון כדרכה, הראשון בקנס והשאר פטור, ביררה לא אחד מהם נפטרו כלם מן לא תעשה, אמרה אפשר, בוררת וחוזרת ובוררת, היה נשוי אחותה כבר נפטר וכו', ופירש הפ"מ ז"ל ובפנויה וכן בפנויה לענין קנס. כלם בקנס דעדיין בתולה היא, וקסבר דשלא כדרכה חייב נמי קנס, ביררה לה אחד מהם להנשא לו, נפטרו כלם מל"ת דלא יוכל לשלחה. וקמ"ל דכל זמן שלא ביררה, כלם בלא תעשה הם, כל מי שימאן להשיאה כשתרצה, אמרה אפשר שאנשא לפלוני אחד מהם, והר"ן ז"ל גריס אי אפשר כלומר שחזרה בה אחר שביררה לזה, ובוררת וחוזרת ובוררת, כלומר שעדיין הביררה בידה, ועל כלן חל עדיין הלא תעשה עד שתנשא לאחד מהם עכ"ל. והרמב"ם ז"ל השמיט הא דבוררת וחוזרת ובוררת, וכבר תמה עליו הרב הון יוסף ז"ל סי' כ"ח וז"ל יהא ודאי אני מרגיש על הרמב"ם למה השמיט דין זה וכו' והרב משנה למלך בפרק שני מהלכות נערות ה"ח מר ניהו רבה אייתי דברי הריטב"א ז"ל קידושין על דף יו"ד ודברי הר"ן הנ"ל בשם הירושלמי ולא הרגיש על הרמב"ם ז"ל כלום וכו' עכ"ל.

הלכות סוטה

פרק א' הלכה י"ז

באו שניהם כאחד זה אומר נטמאתי וזה אומר לא נטמאת וכו'.

שם פרק ו' מ"ד עד אומר וכו' אשה אומרת

שכן חד הוה לנא והוה נותן לתוכה שומן של חזיר. וכתב הרב מראה הפנים ד"ה שכן חד וכו' הכי אמר שם ע"כ. והרמב"ם ז"ל לא הביא כלום מכל זה, משום דהשתא לא שכיחא היא עיין שם.

פרק ו' הלכה ג'

אין חייבין כרת אלא על דם היוצא בשעת שחיטה וכו'.

ירושלמי שבועות פ"ג הלכה ב' התני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה, עיין פי' פ"מ ז"ל וכתב במראה הפנים שם דיבור המתחיל דם וכו' וז"ל לענין טומאת אוכלין ומשקין קאמר כדמסיק וכו' הקפה הדם ואכלו חייב כמו שהבאתי בפנים, וכך היא הגירסא בפרק הקומץ דכ"א ע"א ובפרק העור והרוטב, והתוספות שם כתבו כפשיטות הקפהו בחמה מיירי וכו' אבל באור לא, דדם שבישלו אינו חייב עליו, ועיין בתוספות פ' כ"ש דצ"ד ע"ב ד"ה פרט לאוכל חלב חי. והרמב"ם ז"ל לא כתב בהלכות מאכלות אסורות מכל זה, וכתב הכסף משנה שם בפ"ו לא נתבאר זה בדברי רבינו ע"כ ונראה לעניות דעתי דדעת הרמב"ם וכו' ע"ש באורך.

פרק ט"ז הלכה י"ז

התרומה מעלה את הערלה וכו'.

הרמב"ם ז"ל בהלכות מ"א פרק ט"ז פסק למתניתין דמסכת מציעא פרק ד' משנה ח' חמישה חומשין הן, האוכל תרומה, ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי וכו' והשמיט מעשר של דמאי, עיין התו"ט במציעא שם ד"ה ותרומת מעשר של דמאי, עיין שם באורך.

הלכה כ"ו

המעמיד גבינה בשרץ פגי ערלה או בקיבת תקרובת עכו"ם או בחומץ יין של עכו"ם הרי זו אסורה בהנייה.

מסכת ערלה פרק א' משנה ז' אמר ר"י שמעתי בפירוש שהמעמד בשרץ העלים, בשרץ העיקרים מותר, בשרץ הפנים אסור, מפני שהם פרי עכ"ל, ופסקה

קיימי אאיגרא דב"כ וכו' אמ"ל ר"י לשמואל צריך אני להשתין אמר ליה שמואל אחזז באמתך והשתין לחוץ. היכי עביד הכי, והא רא"א כל האוחז וכו' כאלו מביא מבול לעולם, אמר אביי עשאוה כבולשת וכו' אלמא משום ביעתותא לא אתי לנסוכי, הכי נמי משום בעיתותא לא אתי להרהורי. והכא מאי בעיתותא איכא אי בעית אימא דליליא, ודאיגרא, ואי בעית אימא בעיתותא דרביה, ואי בעית אימא בעיתותא דשכינה, ואי בעית אימא אימתא דמריה עליה, קרי שמואל עליה אין זה ילוד אשה, ואי בעית אימא נשוי הוה, דאמר רב נחמן וכו' ואי בעית אימא וכו' אבל מסייע בביצים וכו' עיין פירוש רש"י ז"ל.

והרמב"ם ז"ל פרק כ"א מהלכות אסור"ב השמיט שנויה דשרי לסייע בביצים גם השמיט שינויי דבעיתותא. עיין בהבית יוסף ז"ל אורח חיים סי' ג' מה שכתב שם בזה באורך.

הלכות מאכלות אסורות

פרק ג' הלכה ה'

ואם גמלוהו ופרש שלשה ימים או יתר מחמת בוריו לא מחמת חוליו אינו חוזר יונק וכו'.

ירושלמי כתובות פרק ה"ו תני יונק התינוק וכו' פי' אין מחזירין אותו וכו' בד"א בזמן שפי' מתוך בוריו, אבל אם פי' מתוך חוליו מחזירין אותו מיד, כשאינו של סכנה, אבל אם של סכנה אפילו לאחר כמה ימים מחזירין אותו ע"כ.

והרמב"ם ז"ל השמיט הא דיש סכנה וכו' עיין להרב פ"מ במראה הפנים שכתב וז"ל הרמב"ם ז"ל הביא רישא דהכא, ולא הביא הא דמחלק בין יש סכנה, לאין בו סכנה. ואפשר דבר פשוט הוא, דאפילו איסור דאורייתא שרי משום סכנה, וכן כתב הבית יוסף ביו"ד סי' כ"א עכ"ל.

הלכה כ"ג

גוי שהביא ערבה מלאה חביות פתוחות וכו'.

ירושלמי סוף פרק אין מעמידין, אמר רב חנניה

הלכות שחיטה

פרק י"ב הלכה י"א

איסור אותו ואת בנו נוהג בנקבות שזה בנה ודאי.

בכורות דף כ"ד ע"א אביא ליהו דבר בחזקתו דקאמר רבן שמעון בן גמליאל דאינה מרחמת אלא אם כן יולדת, הא היכא דאוליד חישינן לרחמו או דילמא דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא, למאי נפקא מינה, למלקי עליו משום אותו ואת בנו, אי אמרת דידה מרחמא דלא דידה לא מרחמא לקי, ואי אמרת דלא דידה נמי מרחמא לא לקי, מאי תא שמע וכו' ולא איפשיטא ולעולם לענין אותו ואת בנו ספק עיין שם. וכתב הרב הלכות יום טוב פרק ג' דף נ"ב ע"א וז"ל וצריך טעם למה הר"מ השמיט דין בזה בפרק י"ב מהלכות שחיטה הלכה י"א, דאף על גב שכתב שם וז"ל איסור אותו ואת בנו נוהג בנקבות שזה בנה ודאי, ונאמר דכיון לומר דדוקא בדידוע בודאי שהוא בנה, אבל בסתמא שהוא כרוך אחריה אינו נוהג, והטעם מפני הספק. מכל מקום היה ראוי לבאר הדין בפירוש דעל כל פנים בדכרוך אחריה אסור לכתחילה לשחוט שניהם ביום אחד, מה שאין כן במה שאמר דנוהג בזה בנה ודאי, דמשמע דכשאינו על צד ודאי אינו נוהג כלל, ואפילו איסורא ליכא, וזה אינו דהא בעיין דלא איפשיטא, ולא ראיתי מי שהרגיש בזה עכ"ל.

הלכות שבועות

פרק י' הלכה י"א

האשה שהשביעה עד אחד שיעיד לה במיתת בעלה וכפר בשבועת העדות שאילו העיד היתה נשאת ונוטלת כתובתה.

שבועות דף ל"ב ע"ב אמר רב פפא הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב, והכל מודים בעד מיתה שהוא פטור, הכל מודים בעד מיתה שהוא פטור דאמר לה לדידה ולא אמר ליהו לבית דין וכו', הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב דלא אמר לה לדידה ואמר להו לבית דין ע"כ. עיין פירוש רש"י ז"ל. והרמב"ם ז"ל השמיט חלוקת הפיטור. וראיתי להשכנה"ג ז"ל שכתב וז"ל אמרינן עוד בפ' שבועת הדיינים דאם אמ"ל וכו' שהעד

הרמב"ם ז"ל פרק ט"ז מהלכות מאכלות אסורות הלכה כ"ו ובהלכות שמיטה ויובל פרק ז' הלכה י"ט והלכה כ. ועיין התיו"ט שם דבור המתחיל אר"י מה שתמה על הרמב"ם ז"ל ע"ד השמיטה.

אוצר החכמה

פרק י"ז הלכה ו'

לא חייבו בטבילה זו אלא כלי מתכות של סעודה הנלקחים מהכותים.

וכתב מר"ן הכסף משנה ז"ל וז"ל ואמרינן תו המם דכלי זכוכית צריך להטביל, ולא ידעתי למה השמיטו רבינו ע"כ. כתב השכנה"ג ז"ל בראש הפרק בבא ג' כתבו רבינו בפירוש דכלי זכוכית צריכים טבילה וכו' ע"ש.

הלכה כ"ו

המורייס במקום שדרכן לתת לתוכו יין אסור וכו'.

ע"א פרק ב' ל"ד ע"ב תנו רבנן מוריש אומן מותר, ריב"ג אומר משום רחב"ג אפילו חילק אומן מותר, תני אבימי בריה דר"א מוריש אומן מותר, הוא תני לה והוא אמר לה פעם א' וב' מותר, שלישי אסור, מ"ט פעם אחת ושנית דנפיש שומנייהו לא צריך למרמי בהו חמרא, מכאן ואילך רמי בהו חמרא, והכי נמי איתא בירושלמי פרק ב' ה"ו ומוריש הנכרי למה הוא אסור רבי ירמיה בשם ר"ח בר בא מפני תבשילי נכרים, והתני מוריש אומן מותר שאינו אומן אסור, אומן דמותר לאו כשאינו מבושל דמותר, דכוותה בשאינו אומן אסור, אעפ"י שאינו מבושל. מאי כידון את שהוא ליטול את הזוהמא וכו' אר"י משום בר מריא כדברי מי שהוא אומר אומן מותר ובלבד ביודעו ע"כ. והרמב"ם ז"ל בפרק י"ז מהלכות מאכלות אסורות ה' כ"ו לא הזכיר חילוק בין אומן לשאינו אומן. וז"ל הרב מראה הפנים ז"ל ומה שלא הביא הרמב"ם ז"ל מחילוק דין זה וסתם וכתב המורייס במקום שדרכן לתת יין אסור וכו' ולא הזכיר מאומן כלל, יש לומר מפני שעכשו אין דרכן לתת לתוכו יין, ולא רצה להאריך בזה. וכן כתב הרשב"א ז"ל שם ע"ד, שעל זה סמכו ליקח מוריס בכל מקום מכל אדם, לפי שלא נהגו לתת לתוכו יין כלל עד כאן דבריו.

הלכות ערכין וחרמין

פרק ב' הלכה ד'

וכן האומר דמי חציי עלי נותן דמי כולו וכו'.

ערכין פרק ה' משנה ג' זה הכלל דבר שהנשמה תלויה בו נותן ערך כולו, ע"כ. ופירש הרב זה הכלל לאתווי כל האיברים שהנשמה תלויה בהם. אם אמר חצי אותו האבר עלי, כגון שאמר דמי חצי לבי או דמי כבדי עלי, נותן דמי כולו ע"כ. וכתב התיו"ט ז"ל ד"ה זה הכלל כתב הרב וכו' וכן כתב הרמב"ם ז"ל ובדיבור המתחיל נותן ערך כולו כתב, ואני תמה על הרמב"ם ז"ל בחיבורו פרק ב' השמיט זה הדין באומר חצי אבר בין בערך בין בדמי ואפשר וכו' עיין שם באורך.

פרק ה' הלכה ו'

ומנין שאסור תמימין לבדק הבית שנאמר: ושור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו, ומפי השמועה למדו נדבה לבד"ה, וכן הדברים נראין, שאינה אלא קדושת דמים שאין מקריבין בעל מום למזבח שנאמר אותו אתה עושה נדבה לבד"ה, ואין אתה עושה תמימים נדבה לבד"ה, ואין אתה עושה תמימים נדבה לבד"ה, ולא הבא מכלל עשה עשה.

וכתב מר"ן בכסף משנה וז"ל בפ"ק דתמורה ע"ו ואמרינן התם דעובר אף בל"ת דכתיב לאמר לא נאמר בדבר, ואיני יודע למה השמיטו רבינו עכ"ל. והן היום חזי הוית להרב חק נתן במס' ערכין שהביא תמיהת מר"ן ז"ל הכ"מ וכתב על דבריו וז"ל דהדין עם רבינו שהשמיטו משום דתניא בברית דברי ר"י מכלל דרבנן פליגי עליה ופסק כרבנן. ושוב מצאתי בתורת כהנים ובאותה ברייתא דתני בהדיא וחכמים אומרים אין בו ל"ת ע"ש עכ"ל.

הלכות כלאים

פרק ה' הלכה י"א

הרוח שעקרה פארות הגפן ושלחה אותם על

פטור, ורבינו שהשמיט חלוקה זו של פטור עי' הטעם בתשובת מהרש"ש ז"ל בקונט' עיגונא דאיתתא ד"ג ד"ה נראה וכו' ע"ש.

הלכות נדרים

פרק ט' הלכה כ'

נזיר משובתי שבת אסור בישראל ובכותיים וכו'.

מסכת נדרים פרק ג' משנה יו"ד הנודר משובתי שבת אסור בישראל וכו' מאוכלי שום אסור בישראל ובכותים וכו' וכתב התוספת יום טוב ז"ל שם בדבור המתחיל משובתי וכו' וז"ל, והרמב"ם ז"ל בחיבורו פ"ט השמיט דין מאוכלי שום ולא ידעתי למה ע"כ. ונראה לי כי אכילת שום בליל שבת הוא כדי להרבות זרע, כמ"ש הרע"ב ז"ל שם והרמב"ם ז"ל כתב דנשתנו המזגים בדורות הללו ואין סגולה עוד בשום כלל. והנה בעת"ה מצאתי דברי הרמב"ם ז"ל הביאם התיו"ט ז"ל שם פ"ח מ"ו וז"ל קונם שום שאיני טועם עד שתהא שבת, אינו אסור אלא עד לילי שבת שלא נתכוון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול שום ע"כ. וכתב התיו"ט ז"ל כתב הר"ב שעזרא תיקן וכו' מסיים הרמב"ם ז"ל לפי מאכלם וארצם, עיין שם.

פרק י"ב הלכה ח'

וכן אם נדרה שלא ליהנות לבריות אעפ"י שאין שם הבעל בכלל, יש לו להפר, משום דברים שבינו לבינה שלא יהא זקוק להאכילה משלו בלבד, וכן אם אסרה הנאה של אומה, כגון היהודים או כל הישמעלים, הרי זה יפר.

והכסף משנה ז"ל כתב וז"ל ויש לתמוה על רבינו למה לא הזכיר דין אוסרת הנאה של פלוני עליה דמפיר כשמואל דדחינן לדר"י מקמיה. ואפשר שסמך על מה שכתב נדרה שלא ליהנות דמפר כדי שלא יהא זקוק וכו' דההוא טעמא שיין קצת באוסרת הנאת פלוני עליה. ואפשר שרבינו מפרש כפירו' אחרים שכתב הר"ן ז"ל.

התבואה יגדור אותם מיד ואם אירעו אונס ולא סילקן מותרין ולא נתקדשו.

משנה. מסכת כלאים פרק ז' משנה ז' הרוח שעלעלה את הגפנים על גבי תבואה, יגדור מיד, ואם אירעו אונס מותר תבואתו שהיתה נטועה תחת הגפן וכן בירק מחזיר ואין מקדיש וכו' ע"כ. והרמב"ם ז"ל השמיט האי סיפא דיחזיר. והרב בית יוסף ז"ל לא כתב על זה. והתירו"ט ז"ל שם דיבור המתחיל יגדור האריך בזה הענין, ובסוף דבריו כתב וז"ל ולהכי נמי לא הוצרך הרמב"ם ז"ל להביא הסיפא בחיבורו משום דממילא משתמע וכו' ע"ש.

הלכה ט"ז

גפן שיבשו העלין שלה בקיץ ונפלו כדרך שתיבש הגפן בימי הקור, אסור לזרוע בצידה ירק או תבואה, ואם זרע לא קידש.

והשיגו הראב"ד ז"ל. וכתב הכסף משנה מכלל זה שמענין שאם יבשה לגמרי אינו אסור כלל והוה ליה לרבינו לפרש. ואני אומר שמדברי רבינו איכא למישמע הכי שכתב כדרך שתיבש בימי הקור, שאפשר שלא יבשה לגמרי, משום הכי אסור לזרוע בצדה, אבל אם ניכר שיבשה לגמרי מותר לזרוע בצדה, והם דברי רבינו בפירוש המשנה, גפן שיבשה שנפלו העלין שלה בתחלת החורף כאשר יקרה לגפנים, ולא ר"ל שיבשה לגמרי ואינו עושה פרי, עכ"ל. ועיין התירו"ט ז"ל שם פרק ז' משנה ב' ד"ה גפן שיבשה.

הלכות מתנות עניים

פרק ד' הלכה כ"ג

המקדיש כרמו עד שלא נודעו העוללות אין העוללות לעניים וכו'.

משנה ז' במסכת פאה בפרק ד' הקדיש קמה ופדה קמה חייב, עומרים ופדה עומרים חייב, קמה ופדה עומרים פטורה, וזה לשון הרמב"ם ז"ל בפירו' משקדש קמה ופדה קמה חייב בפאה ולקט, וכשקידש עומרים ופדה עומרים חייב בשכחה, ואם הקדיש קמה וקצר הגזבר ועשאה עומרים, ואח"כ פדאה לא נתחייב בהם אפילו בשכחה, וזה דעת החכמים כפי מה שהקדמנו מן העיקרים שהם אצלנו עכ"ל. ועיין הר"ש והרב

ברטנורא ז"ל עיין שם. וכתב התוספת יום טוב ז"ל דבור המתחיל פטורה וכו' וז"ל הרמב"ם ז"ל פרק שני העתיק לרישא בלשון זכר ולענין פאה. ותמהני דבפרק ד' לענין לקט ובפרק ה' לענין עומרים השמיטה עכ"ל ע"ש.

פרק ח' הלכה ט"ז

יתום ויתומה שבאו להשיא אותן משיאין האשה קודם לאיש מפני שבושטה של אשה מרובה ולא יפחתו לה ממשקל ששה דינרים ורביע דינר של כסף טהור ואם יש בכיס של צדקה נותנין לה לפי כבודה.

בפרק ו' דכתובות דף ס"ז ע"א וכן המשיא את היתומה לא יפחות לה מחמישים זוז, אם יש בכיס מפרנסים אותה לפי כבודה ע"כ. וקתני עלה בירושלמי אמר רבי חנינא זאת אומרת שאומרים לפרנסים ללוות, דו פתר לה כשאין בכיס לווין עד חמישים, אבל אם יש בכיס מוסיף. אמר רבי יוסי זאת אומרת שאין להם לפרנסים ללוות, דו פתר לה כשיש בכיס, אבל אם אין בכיס, פוחת עכ"ל. ועיין בהפרי מגדים ז"ל שם והביאו הרא"ש ז"ל בתוספותיו ע"ע. והרמב"ם ז"ל בהלכות מתנות עניים פרק ח' הלכה ט"ז פסק להאי מתניתין והשמיט למאי דאיתמר עלה בירושלמי אם צריך ללוות או לא, ולא ראיתי כעת מי שהעיר בזה, וגם שהרא"ש ז"ל הביאו בתוספותיו, בפסקיו לא הביאו. ומר"ן ז"ל בחלק יו"ד סימן ר"ן ס"ב כתב וז"ל אשה שבאה לינשא לא יפחתו לה מחמישים זוז, ואם יש בכיס וכו' ע"כ. וכתב מור"ם ז"ל, ועיין בסי' הנ"ז אם הגבאים צריכים ללוות וכו' וכתב הרש"ך סק"ב ומחייבים את הגבאים ללוות וכו', ובסי' רנ"ז ס"ה כתב מר"ן ז"ל כשחסר בכיס של צדקה צריכים הגבאים ללוות וכו', וכתב באר הגולה מרדכי דבבא בתרא משם אליה זוטא ממשמעות הירושלמי ע"כ.

הלכות תרומות

פרק ה' הלכה כ"ו

המניח פירות להיות מפריש עליהם וכו'.

שם משנה ח' המניח פירות להיות מפריש עליהם תרומה וכו' ר"א בשלושה פרקים בודקים את היין.

המולח חייב. והרמב"ם ז"ל פרק ג' מהלכות מעשר השמיט הכובש. והשיג עליו הראב"ד ז"ל ולמה לא מנה הכובש וכו' עיין שם ועיין הכסף משנה, ועיין התיו"ט ז"ל שם ד"ה הכובש וכו' עיין שם.

^{הערות}

פרק ז' הלכה ז'

מת הכהן או הלוי או העני שהלום כו' והוא שיניח להם קרקע אפילו מלא מחט.

מסכת גיטין פר"ק ג' משנה ז' המלוה מעות את הכהן וכו' להיות מפריש עליהם מחלקם וכו' מתו צריך ליטול רשות מהיורשים וכו' ע"כ. וכתב הר"ב צריך ליטול רשות מהיורשים שירשו מהם קרקע משועבדת לבעל חוב וכו'. וכתב התיו"ט ז"ל ד"ה צריך וכו' ומפרש בגמרא אפילו לא ירש אלא מחט, דגובה וחוזר וגובה וכו'. וכתב הרמב"ם ז"ל בפרק ז' מהלכות מעשר דאם לא ירשו קרקע אין רשותו מועלת ע"כ. ונראה דהאידינא דמטלטלי דיתמי משתעבדי לבעל חוב, כמ"ש הרב ריש פרק ז' דערכין דכל מה שירשו מהני ליטול רשות מהם ולא ידעתי למה לא ביאר כן הרמב"ם ז"ל עכ"ד. עד כאן דבריו.

פרק י"א הלכה ט'

המוצא פירות בדרך אם רוב מכניסים לבתיהם כו'.

משנה המוצא פירות בדרך, אם רוב מכניסים לבתיהן פטור, ולמכור בשוק חייב, מחצה למחצה דמאי. אוצר שישראל ונכרים מטילין לתוכו, אם רוב נכרים ודאי ואם רוב ישראל דמאי, מחצה למחצה ודאי, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים אפילו כולם נכרים וישראל אחד מטיל לתוכו דמאי. וכתב התיו"ט ז"ל ד"ה וישראל בסוף דבריו והרמב"ם ז"ל בחיבורו לא העתיק לבבא זו כלל, ע"כ.

הלכות בכורים

פרק א' הלכה א'

עשרים וארבע מתנות ניתנו לכהנים וכו'.

מנחות פרק יוד מ"ו אין מביאין ביכורים ומנחות ומנחת בהמה קודם לעומר ע"כ. וכתב התיו"ט ז"ל ד"ה

בקדים של מוצאי החג, ובהוצאה סמדר, ובשעת כניסת מים בבוסר ע"כ. וכתב התיו"ט ז"ל בד"ה בקדים וכו' והרמב"ם ז"ל לא העתיקו בפרק ה' מהלכות תרומות. וכתב עליו הכסף משנה ז"ל שאינו יודע למה השמיטו. ולי נראה שמפני קושית התוספות השמיטו עש"ב.

פרק י"ב הלכה ד'

חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה אם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל, ואם לאו יציל בידו בלא נטילת ידים, ואעפ"י שהוא מטמאה כמו שיתבאר בענין טהרות.

^{הערות}

ובהלכה ה' כתב במה דברים אמורים בחבית של יין וכו'.

וכתב הכסף משנה ז"ל ויש לתמוה על רבינו למה לא חילק בין יין ישן שראוי לזילוף ליין חדש שאינו ראוי לזילוף, כדפליג התם במסכת פסחים פרק קמא ד"כ ע"ב. והר"י קורקוס ז"ל כתב דרבינו לטעמיה אזיל, שכתב בסמוך ומשקין שאין ראויין להדלקה שנטמאו כגון היין קוברין אותו ולא מזליפין בו, ודלא כההיא סוגיא וכו' ע"ש ועיין תוספות שם ד"ה ראוי לזילוף.

הלכות מעשר

פרק ג' הלכה ב'

בד"א בגומר פירותיו למכרן בשוק כו'.

מסכת מע"ש פרק ב' מ"א אין מפטמין שמן של מע"ש, ואין לוקחין בדמיו שמן מפוטם, אבל מפטם הוא את היין וכו'. כתב התיו"ט שם ד"ה אבל מפטם הוא וכו' וז"ל ודקדקתי בספרי הרמב"ם ז"ל ולא מצאתי שהעתיק לכלל זה הבבא מן המפמים וכו' עד הכא בפרק ג' מהל' מעשר ב', והכסף משנה ז"ל לא העיר בזה וצריך עיון עד כאן דבריו.

הלכה ג'

אחד משה דברים קובע הפירות למעשרות וכו'.

משנה א' פרק ד' דמעשרות, הכובש, השולק,

פרק ט' הלכה כ"ב

לא יחטוף הכהן המתנות ולא ישאל בפיו וכו'.

חולין פרק הזרוע דף ק"ל ע"ב אמר רבי שמואל בן נחמני אמר רבי יונתן, מניין שאין נותנים לכהן עם הארץ מנות, שנאמר ויאמר לעם ליושבי ירושלים לתת מנות לכהנים וללויים למען יחזקו בתורת ה', כל המחזיק בתורת ה' יש לו מנות, ושאינו מחזיק אין לו מנות ע"כ.

והרמב"ם ז"ל השמיטה ולא ידעתי למה. וכדו חזית להרב הלכות יום טוב דף ס"ג ע"ד שכתב וז"ל והנה הרי"ף ז"ל והר"ם ז"ל בפ"ט מהלכות בכורים והרא"ש ז"ל בפסקיו והסמ"ג ז"ל עשין קמ"ב ורי"ו בנתיב כ' ח"ג השמיטו הא דרבי שמואל בן נחמני וכו', והוא תימה גדול אמאי השמיטוהו מהלכה ולפי חומר הנושא לפי האמור י"ל דדין זה דרשב"ן משמיה דר"י פלוגתא דתנאי היא וכו' ע"ש באורך.

פרק י"א הלכה ז'

כתב האב לכהן שהוא חייב לו ה' סלעים חייב ליתן לו ובנו אינו פדוי וכו'.

מסכת קדושין דף ה' תניא עגל זה לפדיון בני לא אמר ולא כלום, עגל זה בחמש סלעים לפדיון בני בנו פדוי, היכי דמי אילימא דלא שוה, כל כך וכו', לעולם דלא שוי, וכגון דקביל כהן עלויה, כי הא דרב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן, אמר לדידי שוי לי וכו', אר"א לא אמרן אלא כגון רב כהנא, אבל כולי עלמא לא. וכתב הר"ן ז"ל נראה דוקא למי שדרכו להתיקר באיזה דבר, אלא שיש לתמוה על הרמב"ם ז"ל שכתב נתן לו כלי שאינו שוה בשוק חמש סלעים וקבלו הכהן בחמשה סלעים הרי פדוי ולא חילק בין אם דרכו להתיקר או לא ע"כ. עיין הכסף משנה ז"ל בהלכות בכורים פרק י"א הלכה ז' מה שכתב שם באורך.

הלכות שמיטה ויובל

פרק ב' הלכה י"א

לא ימלא אדם גיא עפר או יתקננו בעפר מפני שמתקן את הארץ וכו'.

ואם הביא פסול וז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפרק ו' מהלכות תמידין ומוספין העתיק המשנה כלשונה, וכן עוד לו בפרק ה' מהלכות איסורי מזבח פסק בנכסים שאם הביא פסול, וקצת תימה עליו שלא העתיק דין ביכורים ג"כ בפרק א' מהלכות ביכורים עכ"ל.

* הערת המערכת:

לכאורה מתאים יותר לפרק ב'.

פרק ב' הלכה ד'

ואם הביא משקין אין מקבלין ממנו.

מסכת חלה פרק ד' משנה י"א יוסף הכהן הביא ביכורי יין ושמן ולא קבלו ממנו עכ"ל. ופסקה הרמב"ם ז"ל. וכתב הרב ב"י ז"ל שם ומה שכתב אם הביא משקין וכו' בסוף מסכת חלה תנן יוסף הכהן הביא וכו' דמוקי לה ביירושלמי כשלא בצרן מתחלה לכך, וההיא דסוף תרומות כשבצרן מתחילה לכך, ואיני יודע למה לא חילק רבינו בכך וכו' עיין שם באורך. ועיין בפירוש הרע"ב ז"ל בסוף מסכת חלה והתירו"ט ז"ל.

פרק ו' הלכה ט'

היו ישראל ועכו"ם שותפין בעיסה אם היה בחלק ישראל שיעור עיסה החייבת בחלה הרי זו חייבת בחלה.

פסחים ד"ו ע"א בהמת ארנונא ועיסת ארנונא לענין בכורה וחלה ע"ש, ופירש רש"י ז"ל ארנונא, המלך נוטל עישור מן הבהמה ומן התבואה ע"כ. וכתב הרב הלכות יום טוב שם דפ"ט ע"א וז"ל אשר עפ"י זה יתישב קצת מה שיש לתמוה על הר"ם ז"ל שהשמיט דין זה דבהמת ארנונא ועיסת ארנונא, ולא הביא לה בהלכות בכורים לענין חלה ולא לענין בכור בהלכות בכורות, ולא ראיתי לשום אחד מהמפרשים שהרגישו מזה, אמנם לפי האמור י"ל דהר"ם ז"ל סבירא ליה כדעת המפרשים אלו דארנונא פירושו שותפות גוי וכבר כתב הר"ם ז"ל בפ"ו מהלכות בכורים הלכה ט' וז"ל היו ישראל וגוי שותפין בעיסא וכו' ועפ"י שיטה זו דסבירא ליה להר"ם ז"ל דפירוש ארנונא היינו שותפות גוי יתישב נמי מה שהשמיט דין בהמת ארנונא דכיון דכתב בפ"ד מהלכות בכורות דשותפות גוי פטורה מן הבכורה, הרי דין בהמה ארנונא אמור וכו' עיין שם.